ÖVERSIKTSPLAN FÖR FÄRILA

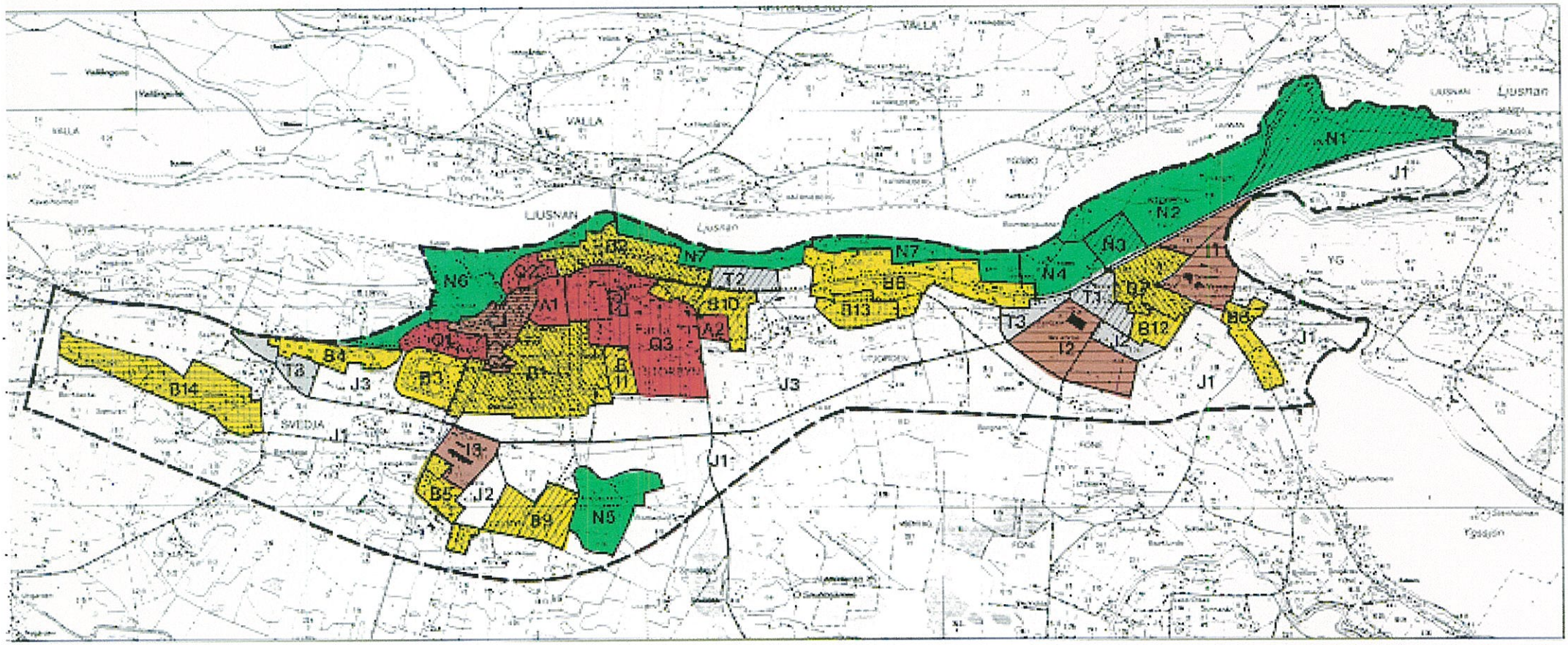

Antagen av kommunfullmäktige 1988-11-28

Ljusdals kommun

INNEHÅLL

sid

0. FÖRORD

1. INLEDNING 3
- Syfte 3
- Planprocess-organisation 3

2. PLANOMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR 5
- Översiktsplanens uppgifter 5
- Översiktsplanens nytta 5
- Planområdet 5
- Planer 6

3. PLANOMRÅDETS UTVECKLING 7
- Näringsliv 7
- Befolkning 9
- Bostäder 10
- Bostadsbehovet 11

4. ALLMÄNNA INTRESSEN 13
- Kulturminnesvård 13
- Friluftsliv/Naturvård 14
- Jordbruk 15
- Vägar 16
- Miljö 19
- Kommersiell service 20
- Offentlig service 21
- Teknisk försörjning 22

sid

5. PLANÖVERVÄGANDEN 23

6. PLANFÖRSLAG 29
- A. Institutioner 29
- B. Bostäder 29
- C. Centrum 31
- I. Industri 32
- J. Kulturlandskap 33
- N. Friluftsliv/Naturvård 33
- Q. Kulturområde 34
- T. Trafik 35

BILAGOR
1. Studie av möjliga nybyggnadsområden
2. Planillustrationer
3. Samrådsredogörelse

1. INLEDNING

Syfte

Översiktsplanen för Färila utgör en del i den heltäckande översiktsplanen för Ljusdals kommun. Planen syftar framför allt till att ange en önskvärd utveckling av området vad gäller boende, industri och service samt de markanspråk som kan bli följden. Särskilt studeras Färila centrum.

Planprocess – organisation

Föreliggande förslag till översiktsplan för Färila ska efter godkännande i kommunstyrelsen ställas ut och remissbehandlas.

Ett godkännande innebär att kommunstyrelsen funnit att förslaget är tillräckligt genomarbetat och har i tillräcklig utsträckning beaktat länsstyrelsens och andra samrådsparters synpunkter för att kunna föras ut till diskussion till en bredare allmänhet.

Genom programbeslut inrättades en *arbetsgrupp* att leda det löpande arbetet med planen. Arbetsgruppen har behandlat planförslaget vid fyra tillfällen. Arbetsgruppens sammanssättning har varit Björn Brink, Sune Jonsson och Sven Mårtensson med Margareta Johansson och William Nord som ersättare.

Arbetet har följts av *kommunens plangrupp*. De har haft som uppgift att avstämma att planarbetet beaktar övriga planer, program och principiellt viktiga politiska beslut i kommunen. Plangruppen har förstärkts med en representant för stiftelsen Ljusdalshem samt Närljus. Plangruppen har vid tre tillfällen behandlat planförslaget och dess underlagsmaterial.

En *referensgrupp* bildades med uppgift att ge underhandssynpunkter på planmaterialet samt förmedla kunskap av betydelse för planarbetets bedrivande. Gruppen har sammanträtt vid två tillfällen. Dess sammansättning och synpunkter framgår av *samrådsredogörelsen*, se bilaga 3. Referensgruppen har bestått av representanter för de politiska partierna samt organisationer i Färila. För att sprida information om planen och engagera så många som möjligt i planprocessen har det även hållits två möten med allmänheten i Färila.

Arbetet att ta fram föreliggande förslag till översiktsplan för Färila har utförts av K-Konsult Stockholm, genom civilingenjörna Eva Hägglund och Gustaf Landahl. Projektledare har varit förre stadsarkitekten i Ljusdal, arkitekt SAR Lisbeth Fall.

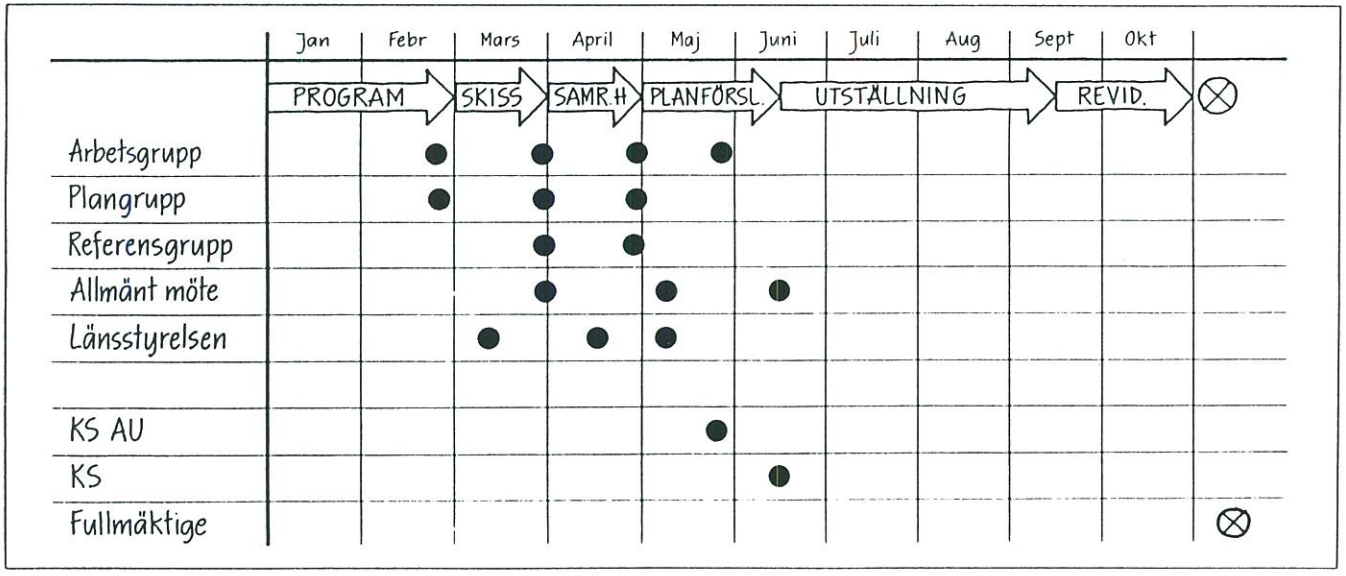

Fig 1: Tidplan för arbetet med förslag till översiktsplan för Färila.

2. PLANOMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Översiktsplanens uppgifter

Översiktsplanen för Färila är en del av den översiktsplan som enligt plan- och bygglagen (PBL) ska finnas för hela kommunen senast 1990-07-01. Planen ansluter till den fördjupade översiktsplanen för Ljusnans dalgång som under vintern 1987-88 varit utställd i kommunen.

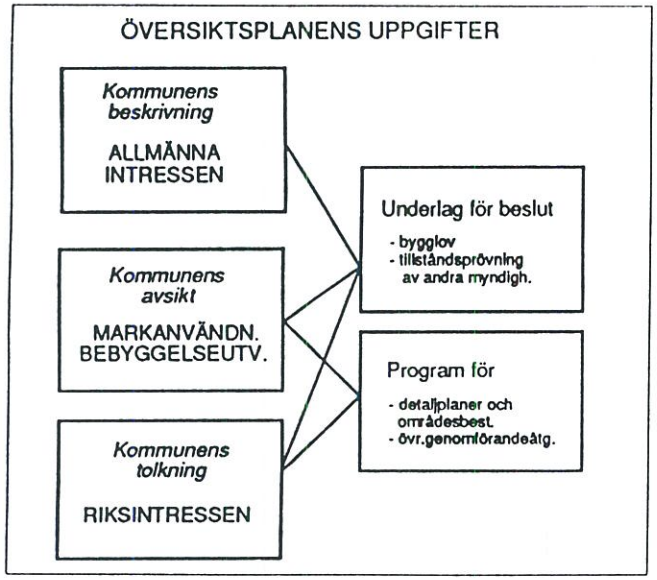

Fig 2. Översiktsplanen ger ett bra underlag för beslut om bygglov och för tillstånd enligt andra lagar. Den utgör även ett program för planläggning och andra genomförandeåtgärder. Först dessa beslut om bygglov, tillstånd, enligt annan lagstiftning, eller genom planläggning blir bindande för enskilda ärenden.

I översiktsplanen redovisar kommunen sina avsikter och anger en från allmän synpunkt lämplig utveckling för området. Utifrån de förutsättningar som näringslivets och befolkningens utveckling ger (kap 3) samt de allmänna intressen (kap 4) som finns inom området redovisas kommunens syn på mark- och vattenanvändningen och bebyggelseutvecklingen i planens olika delområden (kap 5 och 6).

I planen anges också hur kommunen avser att tillgodose de riksintressen som finns inom området.

Översiktsplanens nytta

Genom översiktsplanen skaffar sig kommunen en handlingsberedskap, d v s att i förväg ta reda på förutsättningarna för olika beslut. En översiktsplan som på ett nyanserat och konkret sätt tar upp allmänna intressen, är ett bra underlag för att bedöma var byggnader och anläggningar kan lokaliseras och var särskilda hänsyn behöver iakttas. Den blir ett viktigt underlag också för de statliga och kommunala myndigheter som fattar beslut enligt andra lagar än PBL.

Översiktsplanen ger dock inte bindande besked om hur enskilda ärenden ska avgöras.

Planområdet

Färila utgör en del i ett system av orter.

Färila tätort utgör en del i triangeln Färila-Järvsö-Ljusdal. Inom detta område är det relativt fritt att välja arbete och bostad eftersom vägförbindelserna är goda och det därför är lätt att pendla mellan orterna. Det nya arbetsplatsområdet i Bränta förstärker ytterligare sambandet mellan Färila och Ljusdal.

En utökning av antalet bussturer kan ytterligare underlätta utbytet mellan orterna.

Färila tätort bildar också en egen tätortsgrupp tillsammans med Ygskorset. Mellan tätorterna finns mindre industriområden och klungor av bostadsbebyggelse.

På grund av de ökade möjligheterna till pendling så har Färila i huvudsak kommit att utvecklas åt öster mot Ygskorset och mot Ljusdal. Denna utveckling är gynnsam för orterna eftersom det möjliggör ett bättre utnyttjande av befintlig service t ex kommunala vainvesteringar.

Ligger på en ås längs handelsvägen.

Att Färila ligger där den ligger har också historiska orsaker. Orten ligger längs den gamla handelsvägen mot Härjedalen och Norge en väg som fortfarande idag är en viktig transportled med en stor genomfart av timmerfordon och turistfordon.

Orten har också tidigt påverkats av jordbruket. Redan under medeltiden tros jordbruket ha satt sina spår i landskapet. Bebyggelsen kom att förläggas på åsen intill älven där grundläggningsförhållandena är gynnsammare. En lokalisering av bebyggelsen till åkrarna undveks dessutom av hänsyn till jordbruket.

Sin huvudsakliga avgränsning fick planområdet i samband med förslaget till översiktsplanen för Ljusnans dalgång (område T1). Området har dock reviderats till att

- även omfatta Henriksfors, där kommunen vill utreda möjligheterna att anlägga en campingplats.
- omfatta ett större område söder om Färila tätort för att utreda eventuell nytillkommande bebyggelse
- omfatta hela Ygskorset ned till Ygsjön

Översiktsplanen för Ljusnans dalgång har revideras med avseende på dessa förändringar av planområdet.

Planområdet avgränsas i öster 50 m från Skarpån, (ekologiskt känslig) i väster av Snasbäcken, i norr av Ljusnan och i söder av utbredda jordbruksområden.

Vallabygden är en levande jordbruksbygd av stort värde för kulturminnesvården. I översiktsplanen för Ljusnans dalgång rekommenderas att områdesbestämmelser upprättas för att höja bygglovsplikten och på så vis säkerställa att inte miljön förvanskas. Ny bebyggelse av större omfattning är inte heller rimlig i Valla eftersom detta skulle innnebära att en ny bro fick anläggas över älven eftersom den nuvarande bron är smal och inte kan erbjuda en godtagbar trafiksäkerhet. Valla ingår därför inte i planområdet.

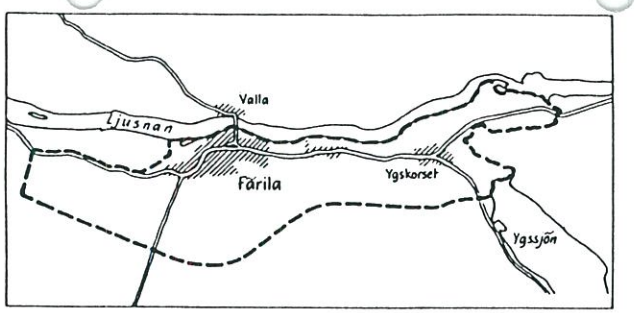

Fig 3. Planområdets avgränsning

Planer

I området finns följande översiktliga planer och utredningar;

- Områdesplan antagen 820222 § 58.
- Bevarandeprogram sep 1979 rev 1981.
- Industriprogram, maj 1985
- Bostadsförsörjningsprogram
- Miljövårdsplan
- Dispositionsplan Ygskorset, antagen 770128 § 8

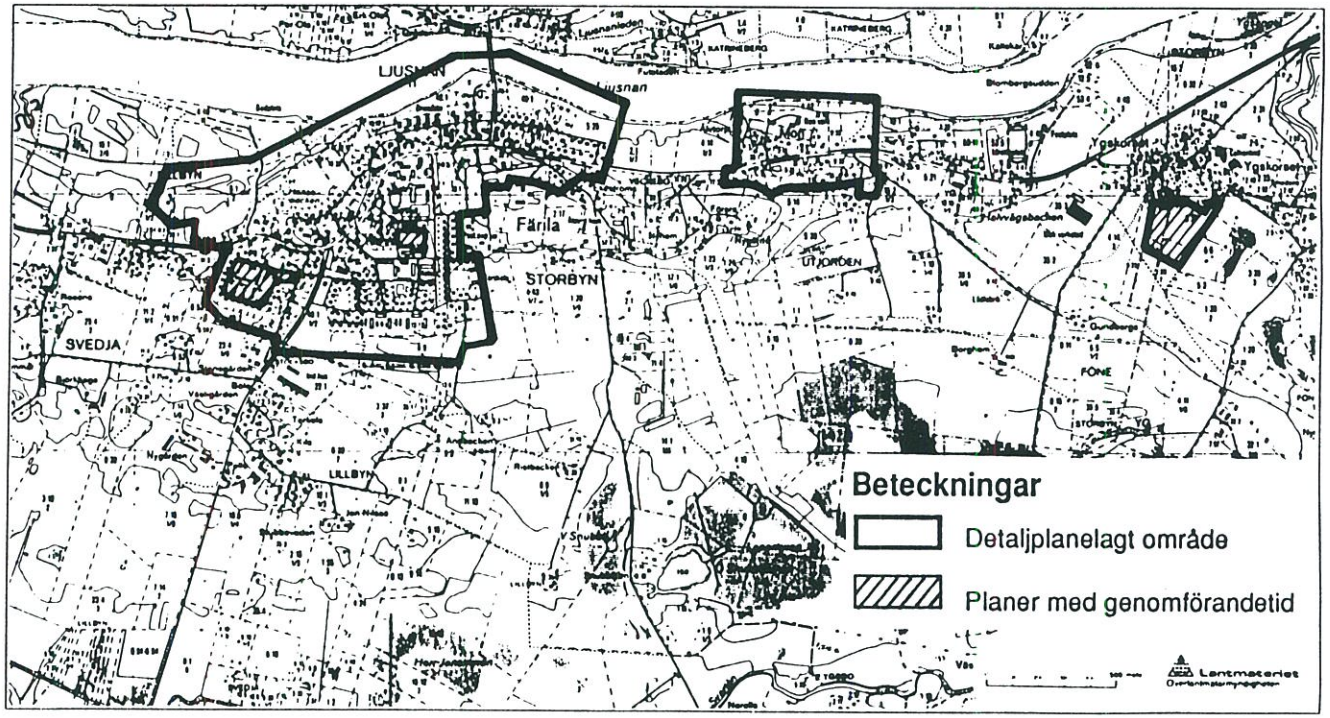

Fig 4. Redovisning av gällande detaljplaner. De tre markerade har genomförandetid kvar.

3. PLANOMRÅDETS UTVECKLING

Näringsliv

Näringslivet i Färila har jord- och skogsbruk samt trävaruindustri som basnäringar. Flest antal anställda finns dock i den offentliga förvaltningen.

Jord- och skogsbruket har, som i övriga Sverige, minskat sedan 1960. Den senaste femårsperioden uppvisar dock en ökning i Färila. Andelen sysselsatta inom denna sektor är betydligt högre i Färila (13,4 %) än i riket (4,8 %). Skogsbruket sysselsätter tre gånger så stor andel personer i Färila som i resten av riket.

Jordbruket bedrivs på ett stort antal små gårdar av mångsysslande småbrukare. Endast en mindre del av gårdarna bedriver renodlat jordbruk. Den mångsidiga produktionen kan innebär en hög flexibilitet vid inriktning mot nya produktionsområden. Turism vid sidan om jord- och skogsbruk kan bli en intressant kombination i framtiden.

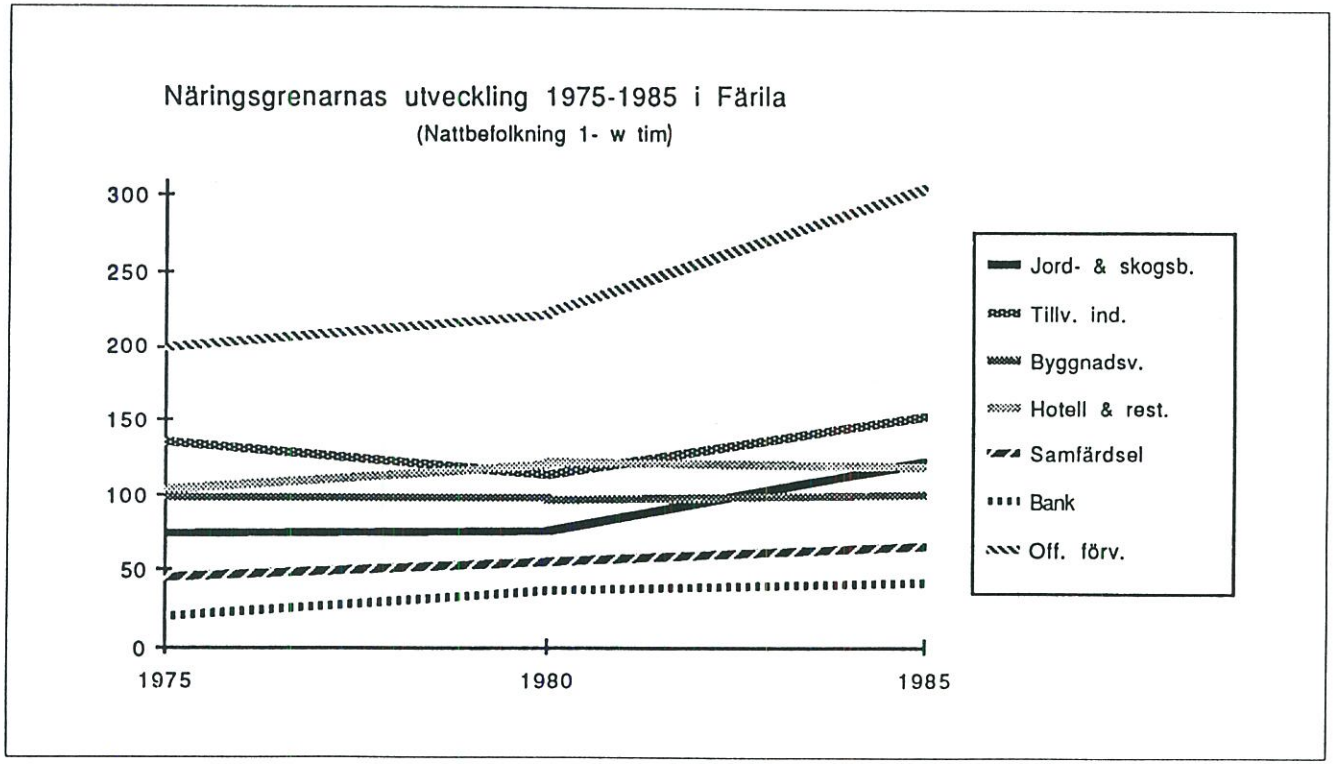

Fig 5. Näringsgrenarnas utveckling i Färila 1975-85, Källa SCB. Den offentliga förvaltningen uppvisar den största ökningen av antalet anställda 1980-85.

Andelen sysselsatta i *tillverkningsindustrin* i Färila har ökat sedan 1980. Näringsgrenen domineras av sågverk, tillverkning av betongelement, mekanisk industri och maskintillverkning. Trävaruindustrins stora dominans utmed Ljusnan innebär att även Färila är beroende av denna näringsgren. Företagsstrukturen karaktäriseras av några större företag med ett 100-tal anställda samt ett stort antal småföretag med en eller ett par anställda.

Flest antal anställda (51 st) i Färila inom denna näringsgren finns hos Exte Fabriks AB. Där tillverkar man lastbankar för bilburna virkestransporter. Försäljning sker främst via återförsäljare. Runt fabriken äger man tillräckligt med mark för en eventuell utbyggnad.

Till tomten bredvid Exte kommer PEGES Mekaniska Verkstad AB att flytta vid årsskiftet 1988/89. Idag sker tillverkningen vid Industrihuset där man har ett 25-tal anställda. PEGES utför mekaniska legoarbeten åt ett 150-tal företag runt om i Sverige.

I Ygskorset ligger också AB Färila Element som har ca 30 anställda. Man utför både tillverkning och montage av betongelement. Tillverkningen sker i nybyggda lokaler som togs i bruk vintern 1988.

Tillverkningsindustrin är av tradition främst inriktad på legotillverkning. Lyckade insatser har gjorts från kommunens sida för att öka denna andel. Detta har resulterat i leveransavtal med större företag i andra regioner.

I Färila visar sig detta bland annat genom att inpendlingen är större än utpendlingen till tillverkningsindustrin. Det finns för tillfället en stor efterfrågan,

främst från Stockholmsområdet, på företag som utför legotillverkning.

I Färila finns två *slakterier* som också bedriver detaljhandel.

Delins Eft. AB har charkfabrik och slakteri samt två affärer. I affärerna säljs ca 90 % av produktionen från charkfabriken. I Färila sysselsätter man ett 30-tal anställda. Delins vill lämna huset på Härjedalsvägen 44 för att flytta verksamheten till Härjedalsvägen 23 där allt kan samlas på en yta. Någon ledig markyta finns dock inte där idag.

Slakteri AB Björk & Co finns på Härjedalsvägen 47 och har 16 anställda. I affären säljer man endast 10 % av charktillverkningen medan 90 % säljs som grossist. Björk vill utöka affärsverksamheten men det finns ingen plats för detta på Härjedalsvägen 47. Att flytta till en ny tomt är man inte intresserad av.

Näringslivet i Färila, och i Ljusdals kommun som helhet, präglas av den innevarande högkonjunkturen. Sysselsättningen väntas öka i allmänhet och inom legotillverkningen i synnerhet inom den närmaste framtiden.

På längre sikt kan en inriktning mot legotillverkning leda till problem beroende på de större företagens marknadsläge. Legotillverkningen ger dessutom inte upphov till några spridningseffekter inom kommunen.

Enligt långtidsutredningen samt enligt prognoser som länsstyrelsen gjort kommer den framtida utvecklingen av näringslivet framförallt bestå i en ökning av den offentliga förvaltningen och olika privata serviceföretag.

Förvärvsfrekvensen antas öka och då främst genom att fler kvinnor börjar arbeta.

Markbehov

Behovet av nya områden för industriändamål är i dagens läge relativt liten. På sikt kan emellertid behoven öka varför planen bör skapa förutsättningar för detta. Framförallt gäller detta möjligheterna för företag i Färila att växa och stanna kvar på orten.

Nya stora företagsetableringar bör huvudsakligen ske i Bränta industriområde.

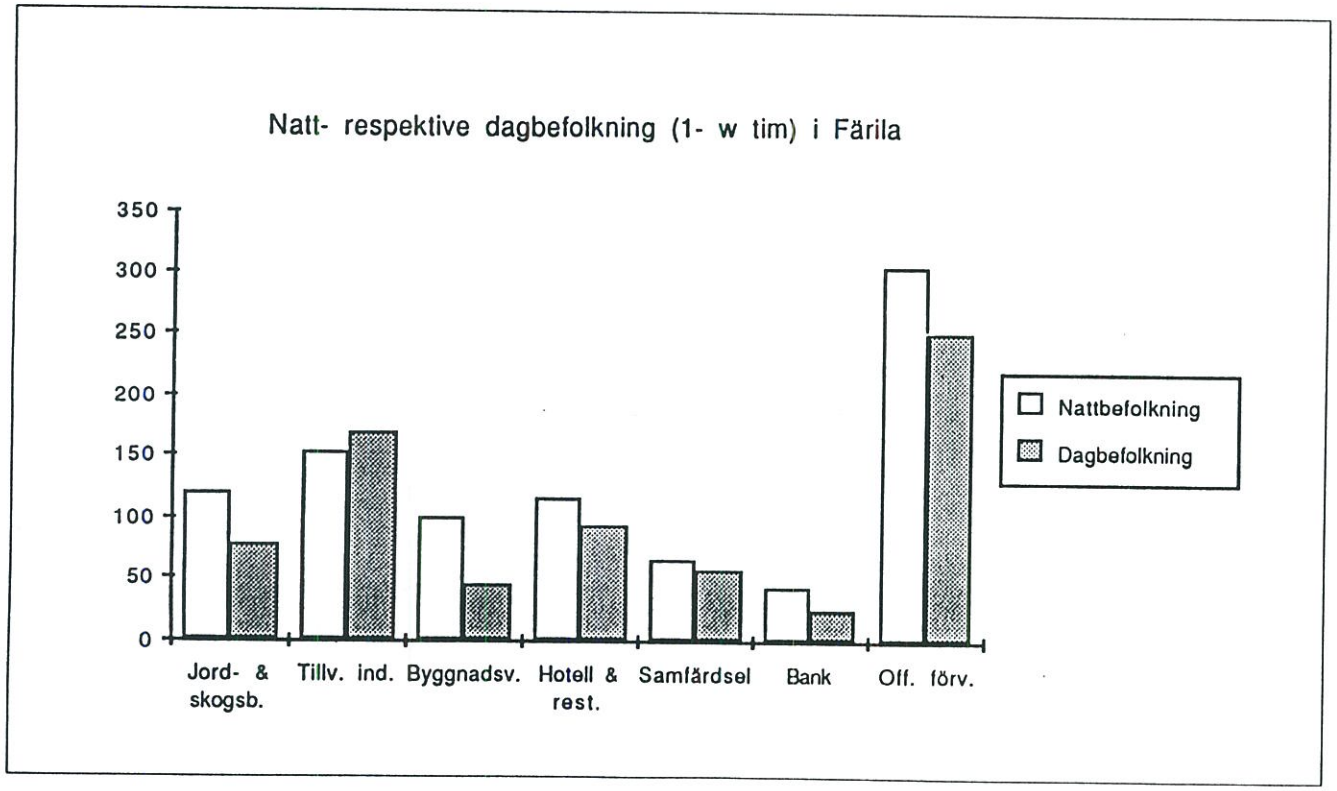

Fig 6. Alla näringsgrenar förutom tillverkningsindustrin har större utpendling än inpendling.

Befolkning

Befolkningen avtar

Vid årsskiftet 1986/87 uppgick folkmängden i Färila - Ygskorset till 1794 personer. Om hela Färila församling medräknas så uppgår den till drygt 4 tusen personer.

Folkmängden har under många år sakta avtagit. Utflyttningen från kommundelen har överstigit inflyttningen med drygt 20 personer årligen. Åldersammansättningen liknar den som råder i resten av kommunen dvs med en relativt hög andel äldre människor. I området är en fjärdedel av de boende 65 år eller äldre.

Hur utvecklas befolkningen till år 2010?

Det är viktigt att i översiktsplanen, som har en tidshorisont på ca 15 år, att ha en uppfattning av områdets framtida befolkning. Folkmängden är avgörande för hur mycket bostäder som behöver byggas. Befolkningens ålderssammansättning avgör vad för typ av bostäder som behövs samt vilket behov av offentlig service som kan förväntas. Kan det förväntas att andelen äldre människor ökar så behövs fler servicelägenheter. Föds det fler barn så behöver förskolan byggas ut och sedan, efter några år, också skolans kapacitet.

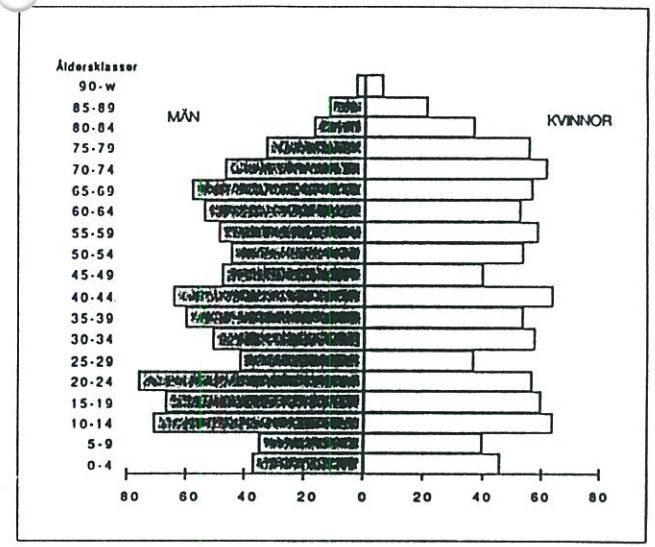

Fig 8. Befolkningen i Färila tätort år 1986 fördelad på ålder och kön.

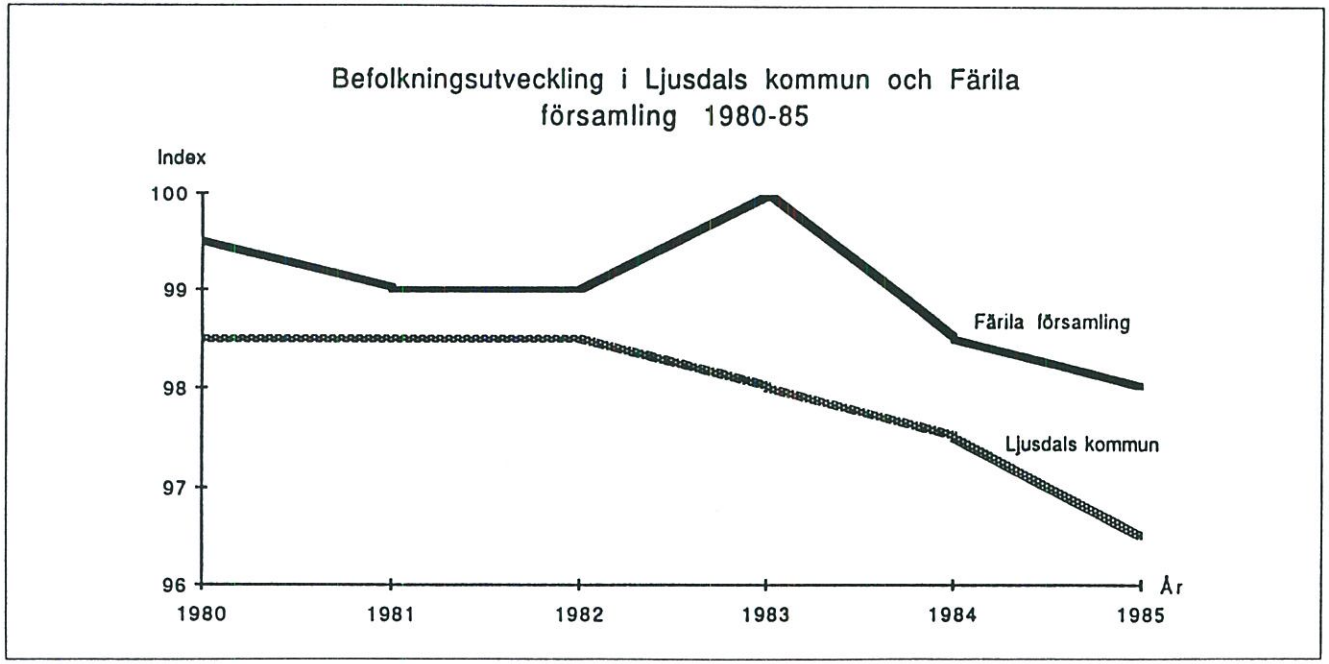

Fig 7. Folkmängden i Färila församling avtar, men minskningen sker långsammare än i resten av kommunen.

Vad händer om in- och utflyttning fortsätter som hittills?

Under de senaste tre åren har Färila haft en inflyttning av 122 personer och en utflyttning av 144 personer per år. Följande beräkning illustrerar vad det skulle innebära om den trenden fortsatte under resten av planperioden.

Enligt beräkningen minskar befolkningen med ca 50 personer per år. Detta beror både på nettoutflyttningen, som uppgår till 22 personer per år, och på att den stora gruppen ålderspensionärer minskar pga dödsfall.

Beräkningen skall endast uppfattas som ett teoretiskt exempel på hur utvecklingen ter sig vid vissa givna värden. Att Färila i verkligheten skulle erfara en sådan utveckling är inte sannolikt eftersom vissa motkrafter sätter igång när t ex fastighetspriserna sjunker under en viss nivå.

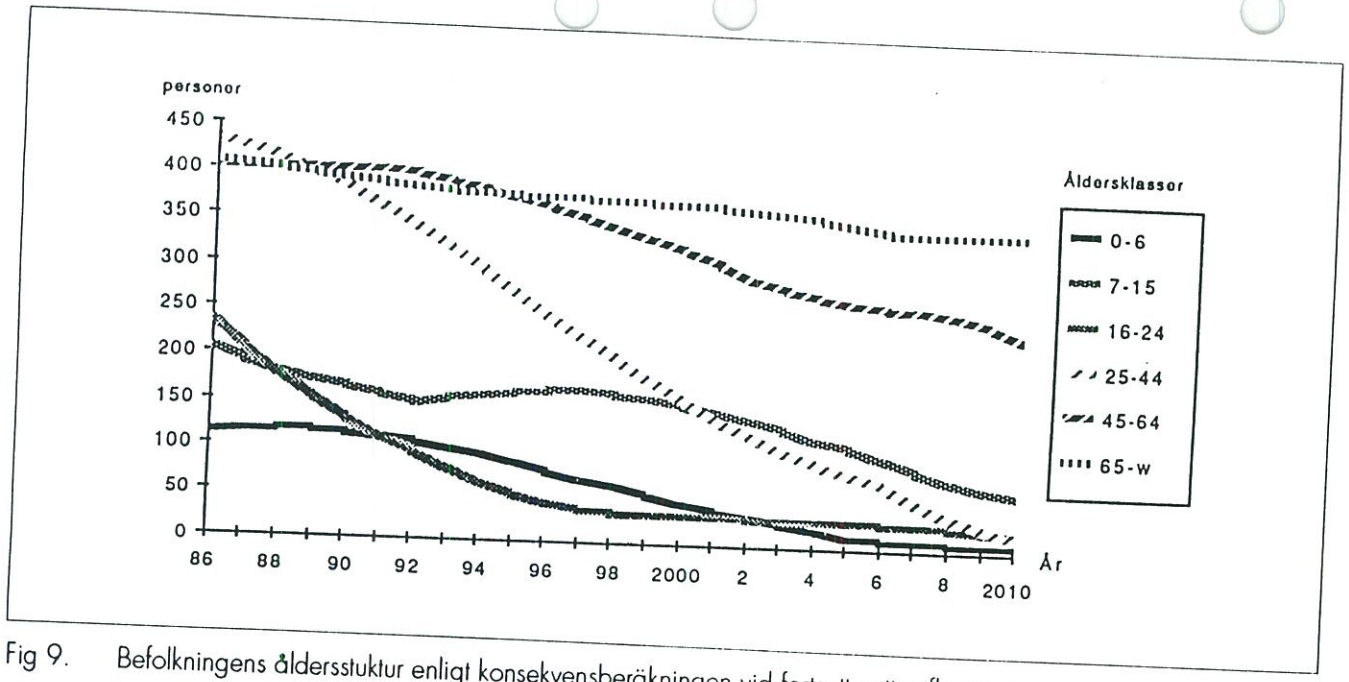

Fig 9. Befolkningens åldersstuktur enligt konsekvensberäkningen vid fortsatt nettoutflyttning.

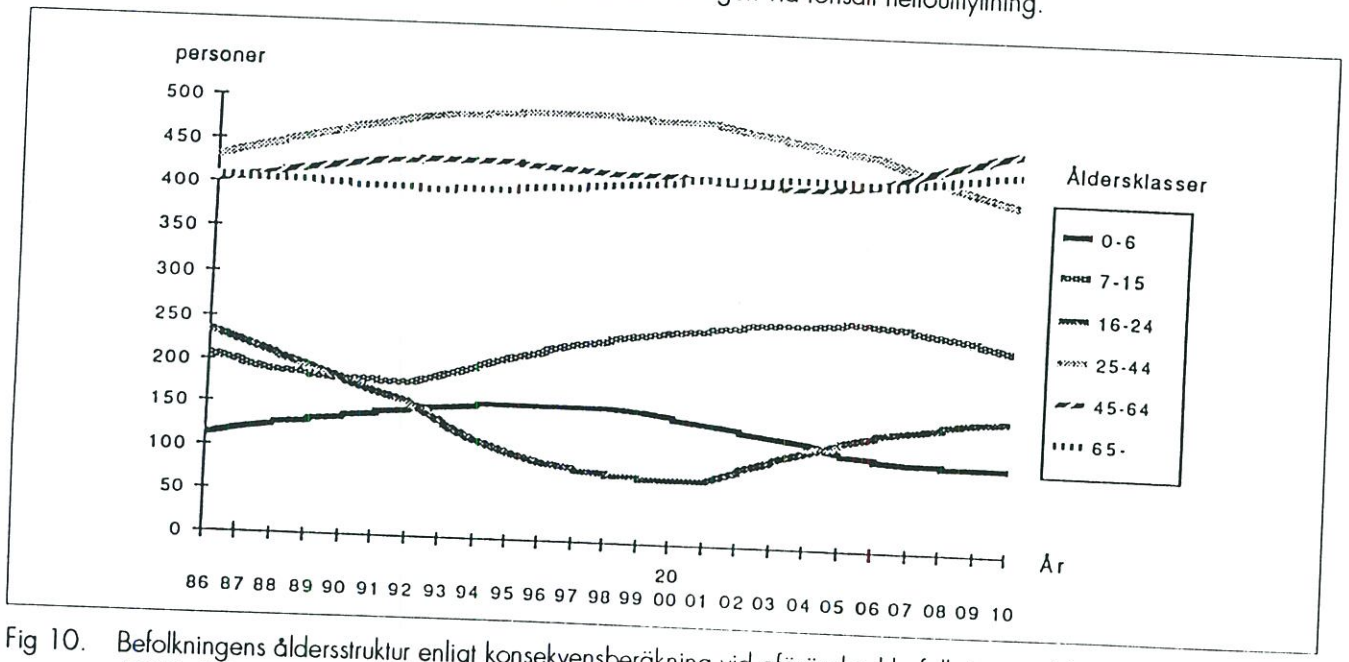

Fig 10. Befolkningens åldersstruktur enligt konsekvensberäkning vid oförändrad befolkningsstorlek under åren 1987 till 2010.

Vad skulle en oförändrad folkmängd innebära?

En beräkning gjorts för hur ålderssammansättningen påverkas om Färilas folkmängd håller sig någorlunda konstant under planperioden. En sådan utveckling kan t ex uppstå om det frigörs nya områden att bygga på eller om näringslivet i Färila utvecklas starkare än hittills.

Prognosen förutsätter att antalet utflyttare är jämförbart med vad som hittills varit fallet men att detta kompenseras med en högre andel inflyttare till orten. Vad gäller fruktsamhet och dödlighet har använts SCB:s uppskattningar.

Ålderssammansättningen förändras för de flesta grupper som en konsekvens av att inflyttningen ökar i förhållande till dagens situation. Nedan redovisas vad det innebär för olika åldersgrupper.

0-6 år Gruppen ökar i antal med 36 barn fram till år 1998 för att därefter minska med 58 barn till år 2010.

7-15 år Gruppen minskar i antal med 27 barn fram till år 1992 för att därefter öka med 87 barn fram till år 2005: Åldersgruppen minskar påföljande tidsperiod med 27 personer fram till år 2010.

16-24 år Ungdomarna kommer att minska påtagligt i antal farm till år 2001 (145 personer) och därefter öka i antal med 82 personer fram till år 2010.

25-44 år Åldersgruppen ökar i antal med 49 personer fram till år 1997, därefter minskar gruppen med 92 personer fram till år 2010.

45-64 år Gruppen ökar något i antal fram till år 1994 (24 personer) för att minska i antal fram till år 2003 (21 personer) för att återigen öka fram till år 2010 (49 personer).

65- år Gruppen ligger på en relativt jämn nivå fram till år 1996. därefter börjar gruppen att öka. Mellan år 1996 och 2010 ökar gruppen med 32 personer. Gruppen personer som är 80 år och äldre kommer relativt snart att öka med 10 personer från 96 till 106 personer år 1989.

Slutsatser

Oberoende av om befolkningen hålls konstant eller fortsätter att minska pga nettoutflyttningen, kommer andelen äldre att öka i Färila under den närmaste 15-årsperioden.

Ungdomarnas andel av folkmängden kommer att utvecklas beroende på hur Färilas folkmängd utvecklas totalt sett. Sker en ökning eller förblir folkmängden konstant kommer andelen barn och ungdom att öka under planperioden. Fortsätter nettoutflyttningen så som under de senaste tre åren så kommer andelen barn och ungdom att minska kraftigt.

Bostäder

I planområdet fanns det enligt FOB-85 totalt 863 lägenheter. Av dessa fanns drygt två tredjedelar i småhus (554 stycken) och resten i flerbostadshus.

Av lägenheterna var totalt 65 stycken halv- eller omoderna.

För äldreboendet finns det dels insprängda pensionärslägenheter (40 stycken) dels ålderdomshemmet Solgården (70 platser).

	Totalt	Småhus	Övriga hus
Samtliga lägenheter	863	554	289
Storlek			
1 rok	83	15	68
2 rok	215	69	116
3 rok	186	112	74
4 rok	202	176	26
5 rok	177	172	5
Ägarkategori			
Allmännyttan	259	0	259
Brf	1	1	
Ensk	554	503	51
Kvalitetsgrupp			
Modern	828	512	316
Halv modern	7	5	2
Omodern	27	26	1

Fig 11. Lägenhetsbeståndet enligt FOB-85 inom planområdet.

Bostadsbehovet

Målsättningar för bostadsbyggandet

I kommunens bostadsförsörjningsplan finns riktlinjer för bostadsbyggandet angivna bl a påtalas att bostadsförsörjningen ska utgå ifrån de olika kommundelarna och deras speciella situation och behov. De övergripande målen formuleras som följande:

- att alla människor har rätt till en väl underhållen bostad med modern utrustning
- att alla, oberoende av ålder eller handikapp, har rätt till en bostad som fyller kraven på god tillgänglighet
- att förbättringar i bostadsbeståndet bör göras så att de främjar ett jämlikt och integrerat boende och ett varsamt omhändertagande av den befintliga boendemiljön
- att energihushållningsåtgärderna ska intensifieras och samordnas med andra förbättringsåtgärder
- att kapaciteten inom byggsektorn ska utnyttjas bättre

Bostadsbehovet varierar för olika grupper

Nyinflyttande barnfamiljer

Om en ökad inflyttning blir aktuell kommer den framförallt bestå av inflyttande barnfamiljer eller av par som relativt snart skaffar barn. Denna grupp kommer förmodligen att efterfråga nya attraktiva områden att bygga på med närhet till daghem och skolor. Mot bakgrund av befolkningsprognosen kan efterfrågan vara ca 60-80 lägenheter i småhus under den närmaste 15-års perioden. Efterfrågan förväntas vara relativt konstant under perioden.

Äldreboende
Dagens målsättning för äldreboendet är att människor ska kunna bo kvar hemma, även om de får ett ökat behov av service och omvårdnad. Enligt socialstyrelsen är målet inför år 2000 att alla äldre ska ha en väl fungerande bostad med god tillgänglighet i det vanliga bostadsbeståndet eller i form av servicelägenhet.

- Färilas gamla ålderdomshem och flertalet provisoriska pensionärslägenheter uppfyller ej dagens krav på en god bostad. Solgården kan efter ombyggnad lämpa sig för gruppboende och tillgodose landstingets behov inom området. Av Solgårdens 70 platser kan det då bli kvar ca 30-35.

- Övriga äldre bör ges viss valfrihet genom tillkomst av lägenheter i flerbostadshus

- Gruppbostäder utformas som ett alternativ till dagens institutionsvård för bl a vissa ålderförvirrade personer och personer med svåra och långvariga sjukdomar.

Behovet av nya bostäder för äldre kommer att öka i Färila. Dels behövs lägenheter som ersättning för de som försvinner när Solgården byggs om, dels kommer befolkningsgruppen 80-år och äldre öka redan inom en 5-års period.

Övriga grupper med särskilda behov
Enligt omsorgsplanen har de förståndshandikappade rätt till hjälp av olika slag som syftar till att ge dem möjlighet att leva som andra och i gemenskap med andra. Kommunen har ansvaret för att tillhandahålla bostäder för dessa. För en del är självständigt boende möjligt medan för andra erbjuds boende i grupphem för ca 4 personer. Denna bostad ska om möjligt vara insprängd i vanlig bostadsbebyggelse. För de fysiskt handikappade gäller motsvarande bostadsanskaffning. Behovet i Färila uppskattas till ca 20 lägenheter under planperioden.

Flyktingboende
I avtal med invandrarverket har kommunen förbundit sig att ta emot flyktingar under tiden 1987 - 1989 till ett antal av 30 flyktingar per år.

Det innebär ett bostadsbehov om 10 - 15 lägenheter per år, huvudsakligen större och ett fåtal mindre. Flyktingarna efterfrågar i första hand bostad i Ljusdal. På sikt kan ett större antal flyktingar komma att tas emot av kommunen. Om så sker kan även Färila komma ifråga som bostadsort.

Ersättning och ombyggnad av lägenheter med låg standard
I planområdet finns det 34 stycken lägenheter (enligt FOB-85) som är halv- eller omoderna. Av dessa finns den övervägande delen i småhus (31 stycken). Målet bör vara att det vid planperiodens slut inte längre finns några lägenheter som inte uppfyller kraven på en god bostad. Under planperioden bör dessutom fler lägenheter anpassas till kraven på en god tillgänglighet för rörelsehindrade personer.

Sammanfattning av bostadsbehovet

Behovet av ombyggnad och nytillskott av bostäder har beräknats. Beräkningen har skett mot bakgrund av ett förväntat behov som uppkommer vid den antagna befolkningsutvecklingen samt de behov som finns hos olika grupper med särskilda behov. Totalt föreslås att 110 lägenheter, huvudsakligen flerbostadshus, byggs om samt att 155 lägenheter nyproduceras. Av de nyproducerade bör 75 stycken utgöra småhus.

	Flerbostadshus		Småhus	
	Omb	Nyb	Omb	Nyb
Gruppboende Landsting	30			
Pensionärslägenheter,	30	40		
Särskilda grupper		20		
Fria marknaden	20	20	30	75
Summa	80	80	30	75

Fig 12. Förväntat behov av lägenheter under en 15-årsperiod dvs år 1987-2002. Tabellen redovisar behovet av om- och nybyggda lägenheter i småhus och i flerbostadshus (i flerbostadshus ingår även radhus och olika former av gruppbebyggelse).

4. ALLMÄNNA INTRESSEN

Översiktsplanen visar hur allmänna intressen bör beaktas

I det följande beskrivs de **allmänna intressen** som enligt plan- och bygglagen (PBL 4:1) ska behandlas och vägas in i översiktsplanen.

Beskrivningen av dessa samt de kommunala ställningstaganden som där finns formulerad utgör ett viktigt underlag:

- för planens avgränsning av områden där olika rekommendationer gäller vad avser mark- och vattenanvändningen samt hur kommunen ser på tillkomsten, förändring eller bevarande av bebyggelsen.

- byggnadsnämnden vid beslut om bygglov eller andra tillstånd.

- för andra myndigheter t ex länsstyrelsen vid beslut om vägdragningar samt som ett underlag vid länsstyrelsens tillståndsgivning enligt annan lagstiftning än plan- och bygglagen.

Översiktsplanen visar hur kommunen avser att tillgodose riksintressen

Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanen ange hur kommunen avser att tillgodose riksintressen. Vad som är riksintressen, finns *dels* angivet i planeringsunderlag från länsstyrelsen, *dels* direkt i NRL (Naturresurslagen SFS 1987:12) i form av riktlinjer för olika geografiska områden.

Planområdet berörs av flera riksintressen.

Området utmed Ljusnan från Färila till Bergvik är av riksintresse för turism och friluftsliv (NRL3:2). Det innebär att vid prövningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och andra förändrade ingrepp i miljön så får sådana komma till stånd om de inte påtagligt skadar områdets värden.

I Ljusnan, mellan Laforsen och Arbråsjöarna får inte utföras vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål (NRL 3:6).

Planområdet är i sin helhet angivet som riksintressant för friluftslivet NRL 2:6 enligt länsstyrelsens avgränsning. Området längs med Ygsjön är dessutom av riksintresse för naturvården (se nedanstående karta).

I den följande beskrivningen av de allmänna intressena beskrivs hur kommunen avser att tillgodose riksintressena. Detta framgår vidare i själva planförslaget (kap 6).

Kulturminnesvård

Beskrivning

Områden och enstaka byggnader av intresse för kulturminnesvården i Färila finns beskrivna i ett förslag till bevarandeprogram som utgavs av Länsmuseet år 1979 och som sedan reviderats år 1981. Detta program innefattar ej Ygskorset eller de sydligaste delarna av planområdet.

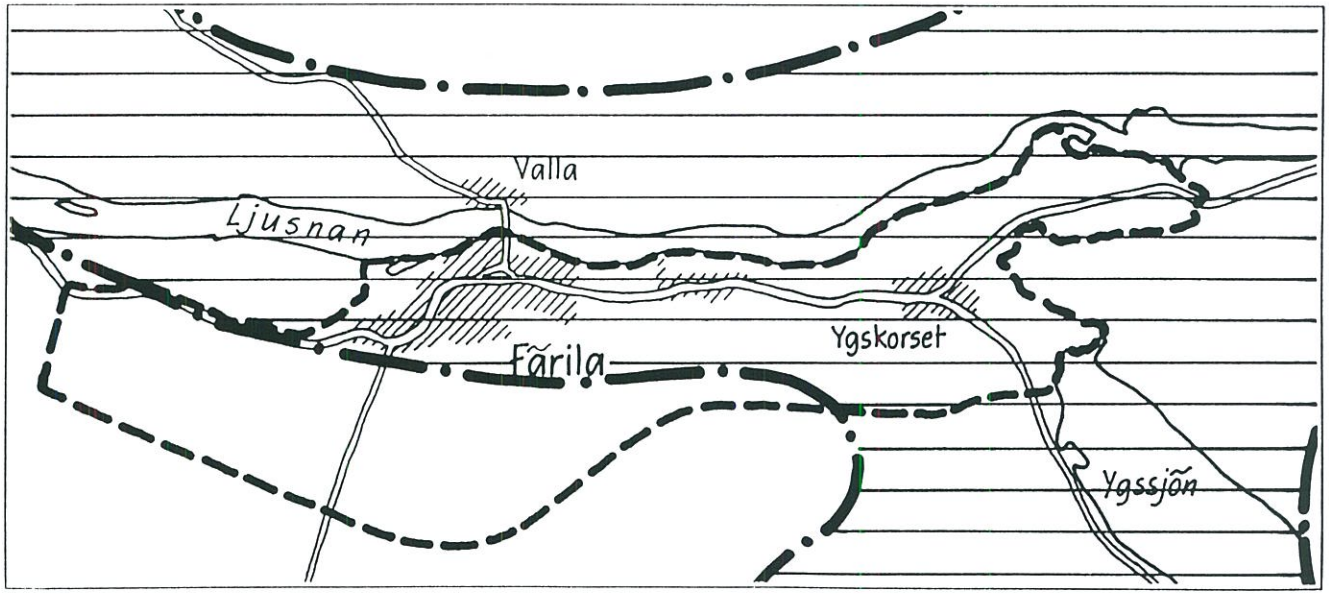

Fig 13. Område av riksintresse för naturvården.

Tre bevarandeområden avgränsas i programmet inom planområdet:

A. Området som omfattar större delen av Lillbyn, gränsar i norr till Ljusnan och i söder till Storbyns ägor. Området omfattar de affärshus som under det sena 1800-talet växte upp längs Härjedalsvägen. Här finns också "Gästis" och frikyrkans hus. Området innehåller också Färilas enda fasta fornlämningar. På Hansbacken finns en rund övertorvad stensättning. I anslutning till denna finns rester av sentida bebyggelse.

B. Området är beläget på kanten av den höjd som den centrala delen av tätorten utgör. Bebyggelsen ligger tätt inpå och består av fyra f d jordbruksfastigheter (Mickelssons, Bolagsgården, Mångs-Per och Vikstensgården Kronbacka). Gårdarna är gamla och har troligtvis legat här sedan tiden före storskiftet år 1820. Bebyggelsen har högt kulturhistoriskt värde.

C. Området utgöres av kyrkplatsen och jordbrukslandskapet i anslutning till denna. Förutom kyrkan, klockstapeln och de 8 små kyrkstallarna finns här också andra byggnader som hör samman med den kyrkliga verksamheten. Hit hör den gamla skolan, prästgården, församlingshus och prästbostället.

Överväganden - målsättning

Bebyggelse som avgränsats enligt kulturminnesvårdsprogrammet bör betraktas som bebyggelse som omfattas av PBL 3:12 dvs att de "är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt".

I översiktsplanearbetet bör hänsyn även tas till det kulturhistoriska miljöerna i området.

Friluftsliv/Naturvård

Beskrivning

Området längs älven samt runt Skarpån och Ygsjön är av riksintresse för naturvården(NRL2:6).

Strandskydd råder med 200 m på ömse sidor om älven.

Hela planområdet är av riksintresse för friluftslivet.

Friluftslivet i Färila är främst knutet till älvstränderna och rekreationsområden i Valla norr om älven (utanför planområdet). Där finns spårcentral för löpning och längdskidåkning, Vallåsbacken för utförsåkning samt Ljusnanleden för vandring. Söder om älven finns närrekreationsområden vid t ex Annbacken och vid idrottsplatsen samt en badplats vid Lillbyn. Vid idrottsplatsen finns även övernattningsstugor samt en mindre tältplats. Henriksforsen nyttjas för fiske.

Överväganden - målsättning

Enligt Naturresurslagen (NRL 2:6) skall mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt med hänsyn till friluftslivet eller på grund av områdenas naturvärden eller kulturvärden så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada miljön. Områden av riksintresse ska skyddas. Behovet av områden för friluftsliv i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Det bör skapas möjligheter för kommuninvånare och förbipasserande turister att stanna i Färila och njuta av den vackra naturen i älvdalgången samt nyttja de fiskemöjligheter som finns vid Henriksforsen. Kommunen är positivt inställd till att det anläggs en ny campingplats i Henriksfors. Den bör kunna ersätta en del av den vildcamping som idag sker längs älvens norra del.

Det är även viktigt att friluftsområden skapas för närrekreation i anslutning till tätorten. Framförallt gäller detta backen ned till badplatsen vid Ljusnan samt Annbackens östra del.

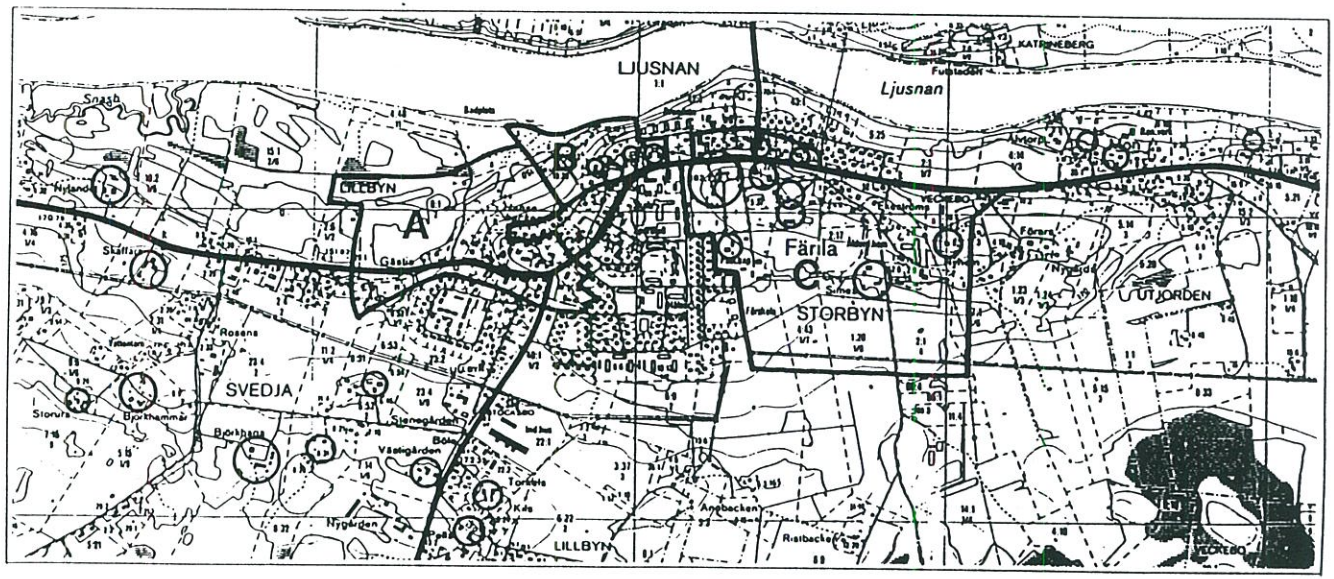

Fig 14. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och områden enligt bevarandeprogrammet.

Jordbruk

Beskrivning

Färila har sedan lång tid varit en levande jordbruksbygd. Tidigare hade linhanteringen en stor betydelse för jordbruket i Färila. Man odlade lin hellre än säd eftersom linet inte var lika frostkänsligt.

Fortfarande hämtar en stor del av Färilas befolkning sin utkomst från jord- och skogsbruk. År 1985 omfattade denna näringsgren 13,8 % av den förvärvsarbetande befolkningen.

Flera av jordbruken i Färila har också djurhållning varav en föder upp svin. Av nedanstående karta framgår vilka jordbruksföretag som finns inom planområdet samt deras inriktning.

Överväganden - målsättning

Det är ett allmänt intresse att jordbruket kan fortsätta utan att störningar uppkommer mellan bostadsbebyggelse och jordbruken. För att undvika störningar i form av lukt och buller bör ett avstånd av minst 300 meter hållas mellan nytillkommande bostadsområden och jordbruksföretag med djurhållning. Avståndet till svinuppfödning bör uppgå till minst 500 meter.

Åkermarken bör inte tas i anspråk för andra ändamål. Tätortsutbyggnad på jordbruksmark accepteras endast när andra goda alternativ saknas.

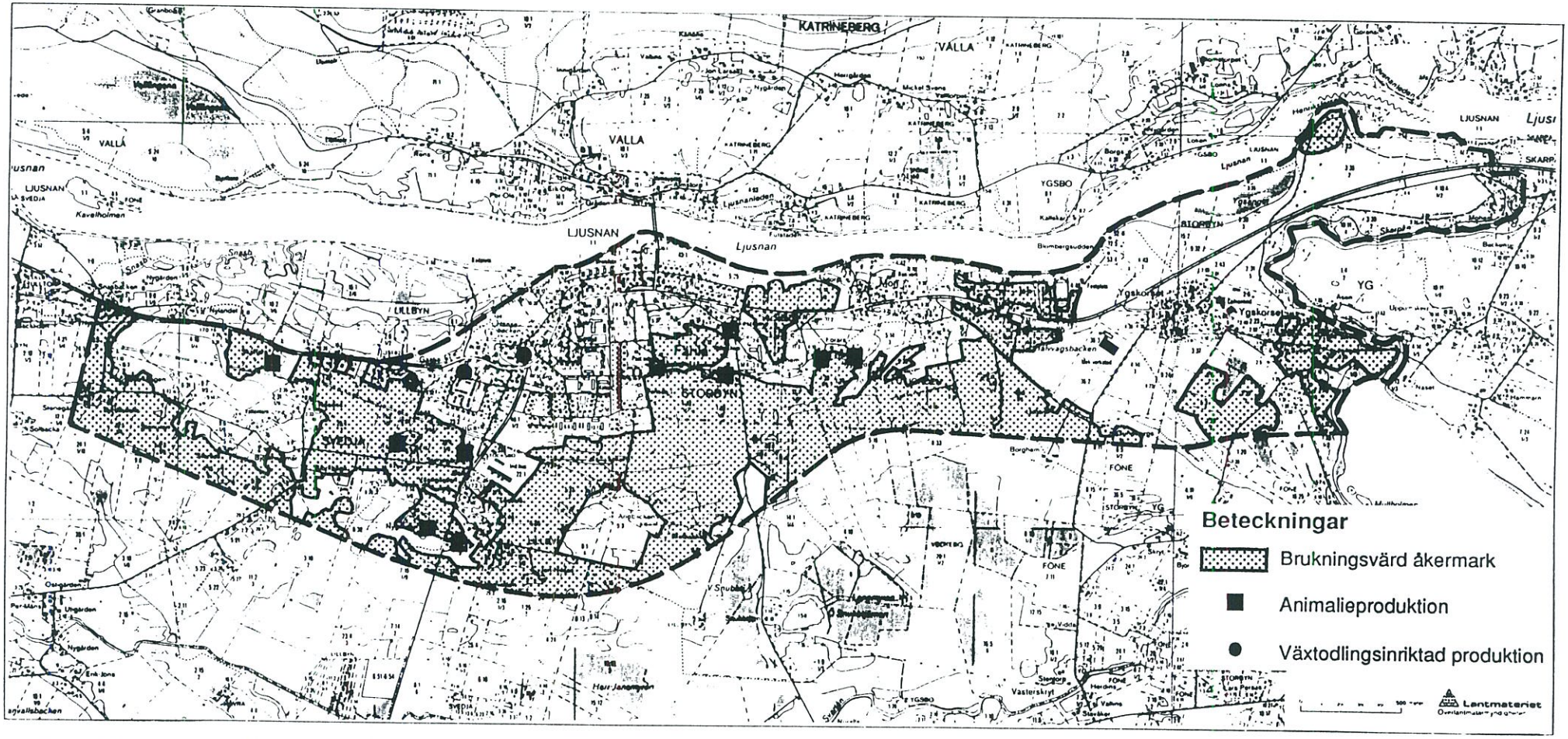

Fig 15. Brukningsvärd jordbruksmark samt jordbruksenheter inom planområdet (Källa: Lantbruksnämnden.)

Vägar

Beskrivning

Planområdet genomkorsas av riksväg 84 till vilken länsvägarna 678, 698 och 723 ansluter. Väghållare för dessa är vägverket. Vägarna inom centralorten Färila handhas av Färila-Kyrkbys Vägförening. Kommunen lämnar bidrag med 100 % till vägarnas underhåll. Väghållare för genomfartsvägarna är Vägverket.

Grundförhållandena är mycket besvärliga i Färila varför kostnaderna för dels byggande och underhåll av vägarna är betydande. Grundförhållandena i Ygskorset är bättre.

Vägverket har översiktligt redovisat hur en förbifart runt Färila kan lokaliseras. En förbifart ingår dock varken i vägverkets flerårsplan (10 år) eller i komplementplanen. Möjligheten att i en framtid kunna bygga ut väg 84 i en ny sträckning förbi Färila tätort hävdas som ett riksintresse av vägverket. Det är därför viktigt att inte nya verksamheter lokaliseras så att en framtida utbyggnad omöjliggörs.

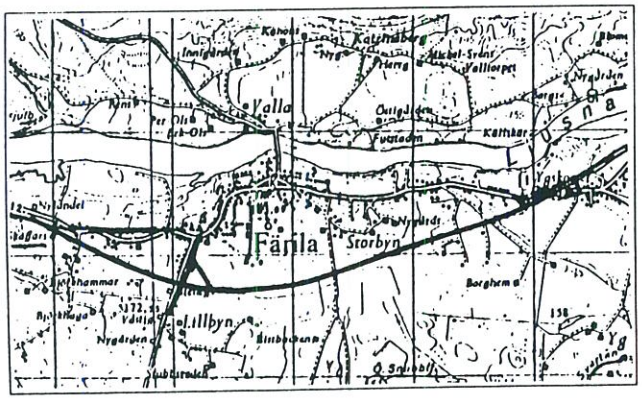

Fig 16. Vägverkets översiktliga utredning rörande förbifart förbi Färila tätort (1977)

Vid riksvägen gäller regler enligt väglagen. Tillstånd krävs för att:

- ansluta enskild väg till allmän väg (39 § Väg L)
- inom vägområde uppföra byggnader eller utföra andra anläggningar textskyltar (43§ Väg L)
- inom vägområde vidta åtgärder som kan vara till olägenhet för vägens bestånd, drift eller brukande (45§ Väg L).
- Inom ett avstånd av 50 m från vägområde sätta upp skyltar (46§ Väg L),
- inom ett avstånd av 12 m och 30 m längs riksvägarna, uppföra eller tillbygga byggnader samt vidta andra åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten (47§ Väg L),
- inom en fastställd arbetsplan (vägreservat) krävs tillstånd att uppföra eller tillbygga byggnader samt vidta andra åtgärder som kan väsentligt försvåra områdets användning för vägändamål (48§ Väg L).

Överväganden - målsättning

Vad gäller den befintliga genomfarten genom Färila så är trafikmiljön dålig. Utfarterna är många och delvis trafikfarliga. Gaturummet är otydligt avgränsad där utfarter, trottoarer och själva vägen flyter ihop. Behovet av ytterligare parkeringsplatser är stort i centrala Färila samt vid simhallen. I nedanstående karta redovisas olycksstatistik för den aktuella sträckan.

För att öka trafiksäkerheten föreslås istället att miljön kring vägen förbättras. Utfarterna bör ses över. Enligt rekommendationer i TRÅD bör det inte vara mer än en utfart per 100 m vid 50 km/h. Gång- och cykelvägarna bör förbättras och byggas ut samt åtgärder bör vidtas så att hastigheten dämpas på genomfartstrafiken. Kommunen anser att det vore lämpligt att utreda detta i form av en miljöprioriterad genomfart. Det kan t ex innebära att;

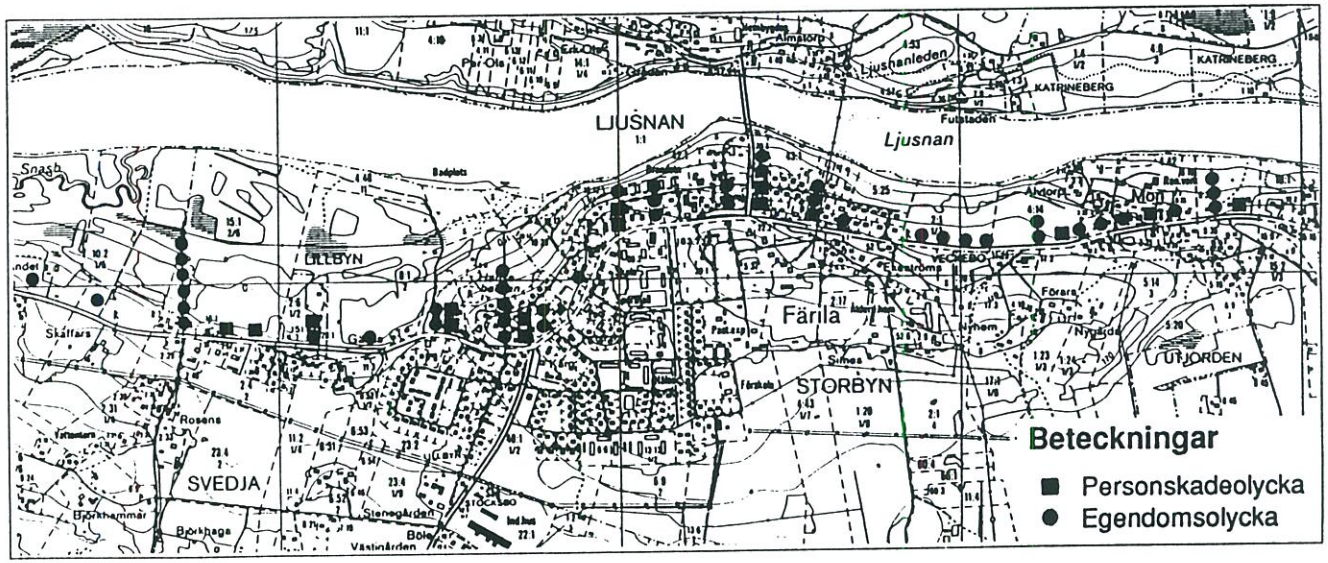

Fig 17. Olycksstatistik för riks- och länsvägarna inom planområdet

- biltrafiken underordnas de boende, gående och cyklandes krav på säkerhet och trivsel,
- en port, i form av avsmalning, skyltar, planterade träd, annan vägbeläggning o dyl, markerar infarten i samhället,
- vid övergångsställen och cykelöverfarter byggs trottoarerna ut, så att vägen blir mycket smal vid korsningspunkterna,
- vid tvärgatornas anslutning till huvudvägen kan övergångsställen och cykelöverfarter göras förhöjda för att dämpa hastigheten på svängande forden,
- parkering ska i första hand ske skild från genomfartsvägen. I andra hand anordnas parkering utmed kantsten i indragna partier av gatan. Ska ej hindra gång- och cykeltrafik.

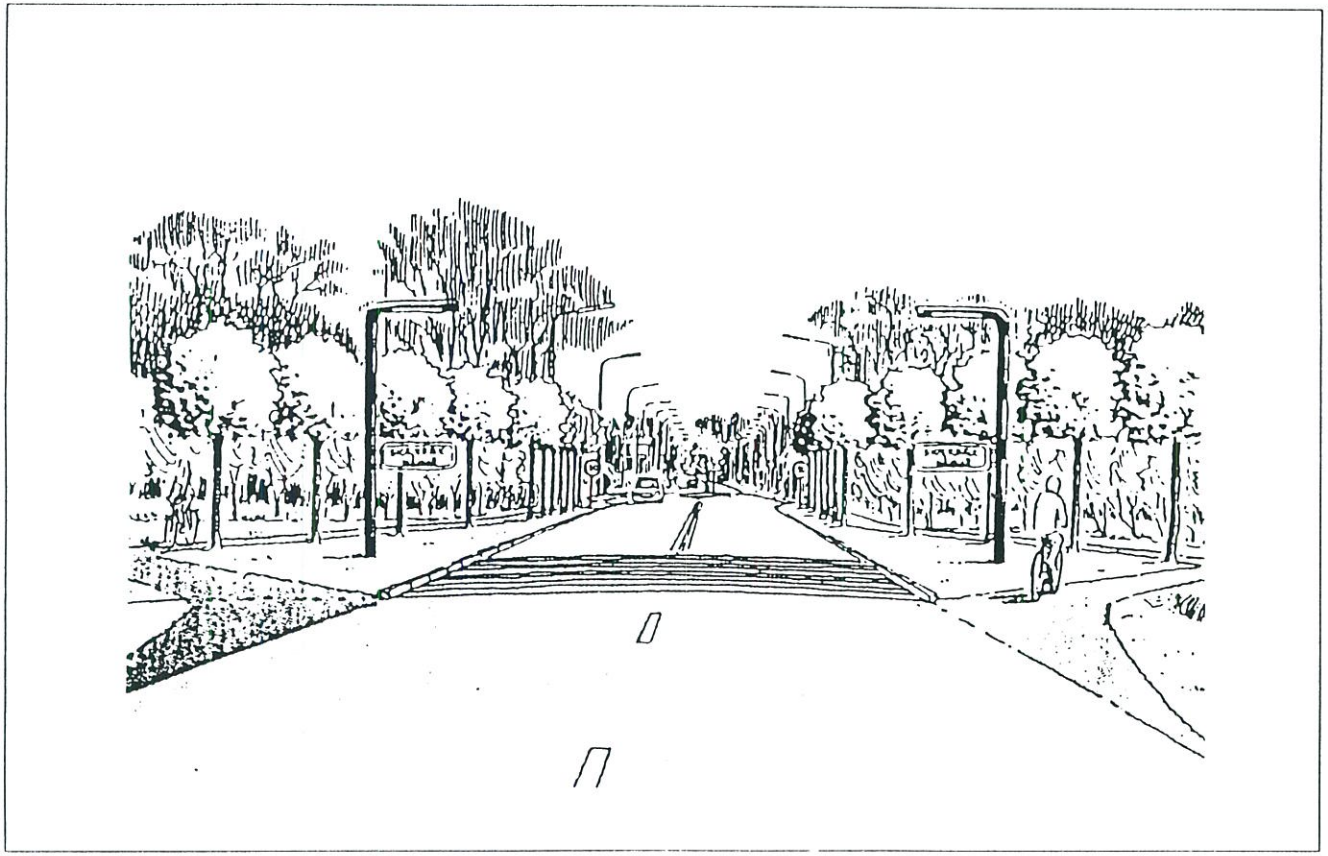

Fig 18 Port vid infarten till samhället

För Färilas del skulle det kunna innebära att gaturummet får en tydligare avgränsning genom att en allé återplanteras längs riksvägen, en gång- och cykelväg byggs ut på ena sidan vägen samt att utfarterna görs trafiksäkrare.

Nedan visas ett exempel på hur en miljöprioriterad genomfart kan utformas.

Gång- och cykelväg längs riksvägen bör byggas ut i de centrala delarna av samhället.

Färila samhälle bör även sammanbindas genom gång- och cykelvägar mellan framförallt skola, daghem och de närrekreationsområden som finns i anslutning till Färila och Ygskorset. I många fall går det att använda befintliga grusvägar men i vissa fall behövs nya förbindelser mellan dessa samt helt nya gc-vägar t ex vissa partier längs med älven.

Parkeringsfrågan i centrum bör lösas genom att en större parkering anordnas centralt. Vid simhallen bör den nuvarande parkeringen utvidgas.

Ljusdals kommun vill således att riksvägen i första hand behåller sitt läge genom Färila men att denna förbättras ur miljö- och trafiksäkerhetssynpunkt. En förbifart skulle visserligen förbättra trafiksäkerheten men skulle sannolikt också innebära ett kraftigt bortfall för den kommersiella servicen på platsen. Kommunen vill av denna anledning ha kvar vägen genom Färila.

Kommunen delar dock vägverkets uppfattning om att en på lång sikt framtida förbifart ej bör omöjliggöras genom att andra verksamheter lokaliseras på ett olämpligt sätt. Möjligheten bör kvarstå att dra en förbifart söder om Färila.

Mycket har dock hänt sedan vägverket är 1977 gjorde sin översiktliga utredning om förbifarten:

- industrihuset har byggts söder om Färila längs Stockbovägen.

- Lillbyringen har tillkommit med flerbostadshus söder om Färila Gästis.

- Kommunen har tagit fram ett bevarandeprogram där flera äldre gårdar pekas ut med höga värden.

Det tidigare utredda läget för en förbifart behöver därför ses över och revideras. Att i denna översiktsplan föreslå det gamla läget är inte lämpligt ur allmän synpunkt.

För att inte hindra en framtida förbifart men ändå inte låsa sig för en olämplig sådan föreslås följande i översiktsplanen:

- områdena söder om Färila, framförallt K-områden, föreslås få en oförändrad markanvändning. Kommunen anger inte att någon ny bebyggelse bör tillkomma inom områdena.

- förbifartens anslutning till den befintliga vägen redovisas (T3-områden). I dessa lägen bör inte bebyggelse som kan förhindra en framtida utbyggnad av en förbifart komma till stånd.

Miljö

Beskrivning

Färila tätort är byggt på i huvudsak morän- och sandmark på Ljusnans södra älvstrand. Söder om samhället består åkern av lättare leror och mjäla. Jordarterna vid Ygskorset består av sand samt en sträng i nordvästlig riktning innehållande isälvsgrus. Älvstranden är brant och det finns risk för skred. Flera nipor finns inom planområdet.

Genom tätorten går riksväg 84 med en trafikintensitet på 4080 fordon per årsmedeldygn. Generella bullerberäkningar påvisar ett bullerstört område längs riksvägen enligt följande; 30 m från vägen är ljudnivån 55 dBA vid en hastighet av 50 km/h, motsvarande vid 70 km/h = 45 m och vid 90 km/h = 60 m. Beräkningarna är gjorda med förutsättning av plan mjuk mark och utan hänsyn till bebyggelse. Motsvarande beräkning för plan hård mark ger 55 dBA-gränsen 60 m från vägen vid 50 km/h.

För markradon finns ännu ingen noggrann utredning för planområdet. Översiktligt kan sägas att risken för radonutsläpp från marken är störst från grovkorniga jordarter, d v s risken kan vara störst på grusåsarna.

I den kommunala miljövårdsplanen påpekas bland annat att industrihuset i Färila (åkerier) har ett ganska omfattande oljespill på marken på grund av att stor del av deras fordonstvätt sker utomhus. Vidare sägs om cementindustrin i Ygskorset att klagomål inkommit angående buller och tomgångskörning av fordon. Ett överklagande till länsstyrelsen har gjorts med anledning av ett bygglov för utbyggnad av industrin.

Överväganden - målsättning

Bebyggelse bör inte tillåtas längs med älvstranden på grund av skredrisken.

Hänsyn bör tas till de värden som bullerberäkningen visar. Ny bebyggelse bör huvudsakligen lokaliseras till områden som ej är störda av vägtrafikbuller. Vid ny bostadsbebyggelse i anslutning till bullerstörda områden bör bullervallar, plank eller dylikt anordnas. Vid förändring av befintlig bostadsbebyggelse inom bullerstört område bör bebyggelsen anpassas till gällande normer.

Inom områden som påvisar radonutsläpp bör radonskyddat eller radonsäkert byggnadssätt användas.

Förhållandena i industriområdena bör redas ut. Mellan industriområdena och bostadsområdena bör skyddszoner behållas.

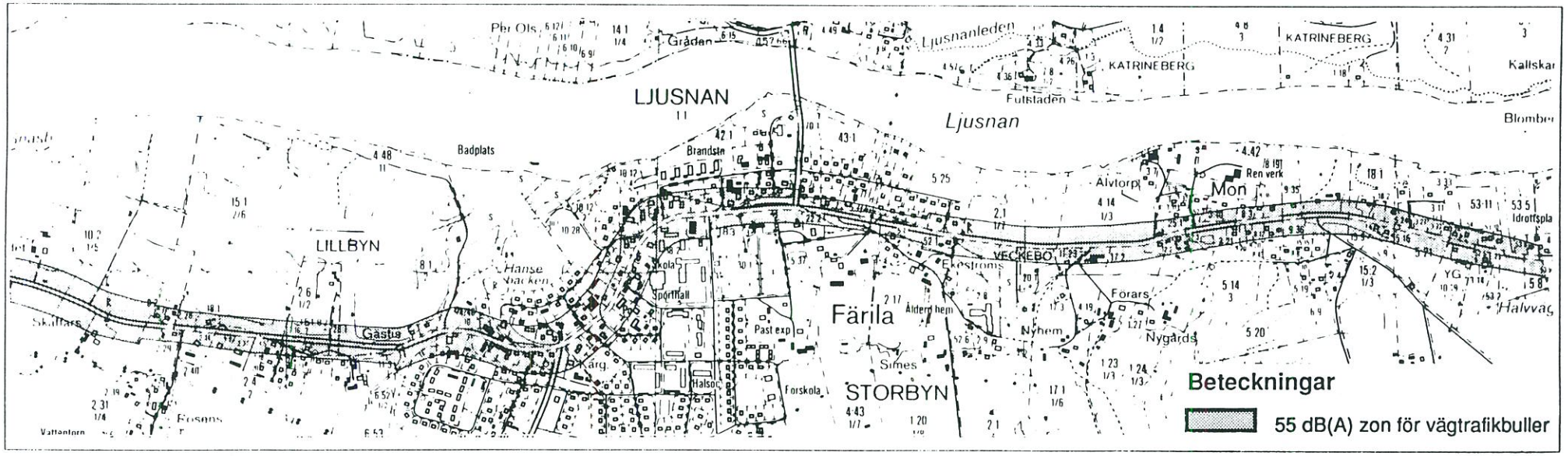

Fig 19. Bullerstört område (55 dBA)

Kommersiell service

Beskrivning

Färila har i förhållande till sin storlek en relativt väl utbyggd kommersiell service. Inom tätorten finns 3 dagligvarubutiker och i Ygskorset ytterligare en servicebutik. Utöver detta finns det ett stort antal sällanköpsbutiker.

Färilas roll som kommuncentra i den tidigare egna kommunen förklarar delvis den höga servicenivån. Under de senare åren har troligtvis genomfartstrafiken inneburit en minst lika viktig faktor för att möjliggöra att de många små butikerna kan överleva.

Delins, som äger både ICA och "Delins" har planer på att expandera. Framförallt behöver de större butiksyta för att kunna fortsätta med detaljhandelsverksamheten. I samband med en expansion har de för avsikt att lägga ned ICA- butiken.

Posten skall flytta till nya lokaler mitt emot "Delins". Den provisoriska parkeringsplats som hittills funnits försvinner.

Överväganden - målsättning

Det är ett allmänt intresse att Färila kan behålla en hög servicenivå. En omläggning av riksvägen skulle få allvarliga konsekvenser för handeln och bör därför ej komma till stånd.

Det är vidare angeläget att befintlig service kan utvecklas och anpassas till nya krav på lokaler och butiksytor. För att detta ska vara möjligt behöver även parkeringsfrågorna i de centrala delarna av Färila lösas på ett bättre sätt än vad som är fallet idag.

Nytillkommande bostadsområden bör lokaliseras så att avstånden till dagligvarubutik blir så korta som möjligt.

För att bättre ta vara på genomfartstrafiken kan en serviceanläggning med bensinstationer och servering samt en campingplats kunna tillkomma inom området (se vidare under friluftsliv).

Serviceanläggningen bör lokaliseras så att turister kan njuta av utsikten över Ljusnan.

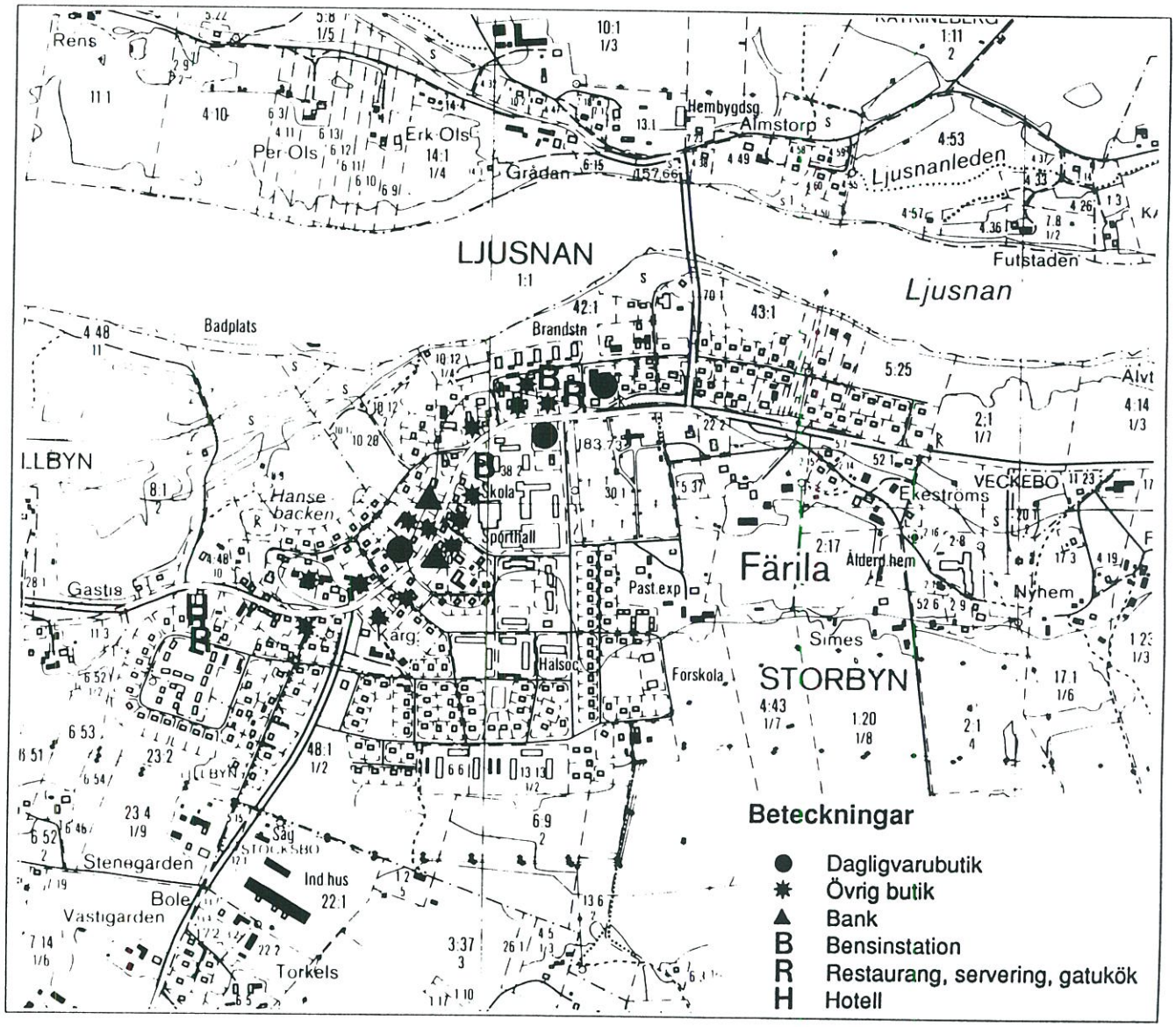

Fig 20. Kommersiell service i Färila.

Offentlig service

Beskrivning

Inom planområdet finns de flesta former av offentlig service samlade.

Sjukvård:
- Distriktsläkare
- Distriktssköterska
- Apotek
- Folktandvård
- Försäkringskassa

Barnomsorg:
- Tre daghemsavdelningar med sammanlagt 45 platser (av dessa ligger en i Lillbyringen och två vid Annbacksvägen).
- Fritidshem med 10 platser
- Deltidsgruppskola med 2x20 platser
- Öppen förskola 1 avdelning

Äldreomsorg:
- Ålderdomshemmet Solgården med 70 platser.

Bibliotek
Fritidsgårdar
Skolor
Idrottsanläggningar (simhall, idrottsplats m m)

Överväganden - målsättning

I planområdet finns det ett område som detaljplanelagts för utbyggnad av barnomsorgen, det inrymmer 31 avdelningar. Detta planområde bör ligga kvar då det har ett strategiskt viktigt läge i anslutning till skolan och ligger relativt centralt i tätorten. En framtida utbyggnad av barnomsorgen med cirka 3 enheter om 2 avdelningar bör övervägas i planen.

Det behövs ytterligare lägenheter för äldreboende. Dessa bör lokaliseras centralt i Färila och anpassas så att de lämpar sig för personer med en nedsatt rörelseförmåga (se vidare under avsnitt 1 befolkning, bostäder).

Nytillkommande bostadsområden bör lokaliseras så att avstånden till skola och daghem blir korta. Det är också viktigt att färdvägarna för barnen är trafiksäkra.

Biblioteket behöver nya lokaler för att bla bättre kunna tillgodose kulturella arrangemang.

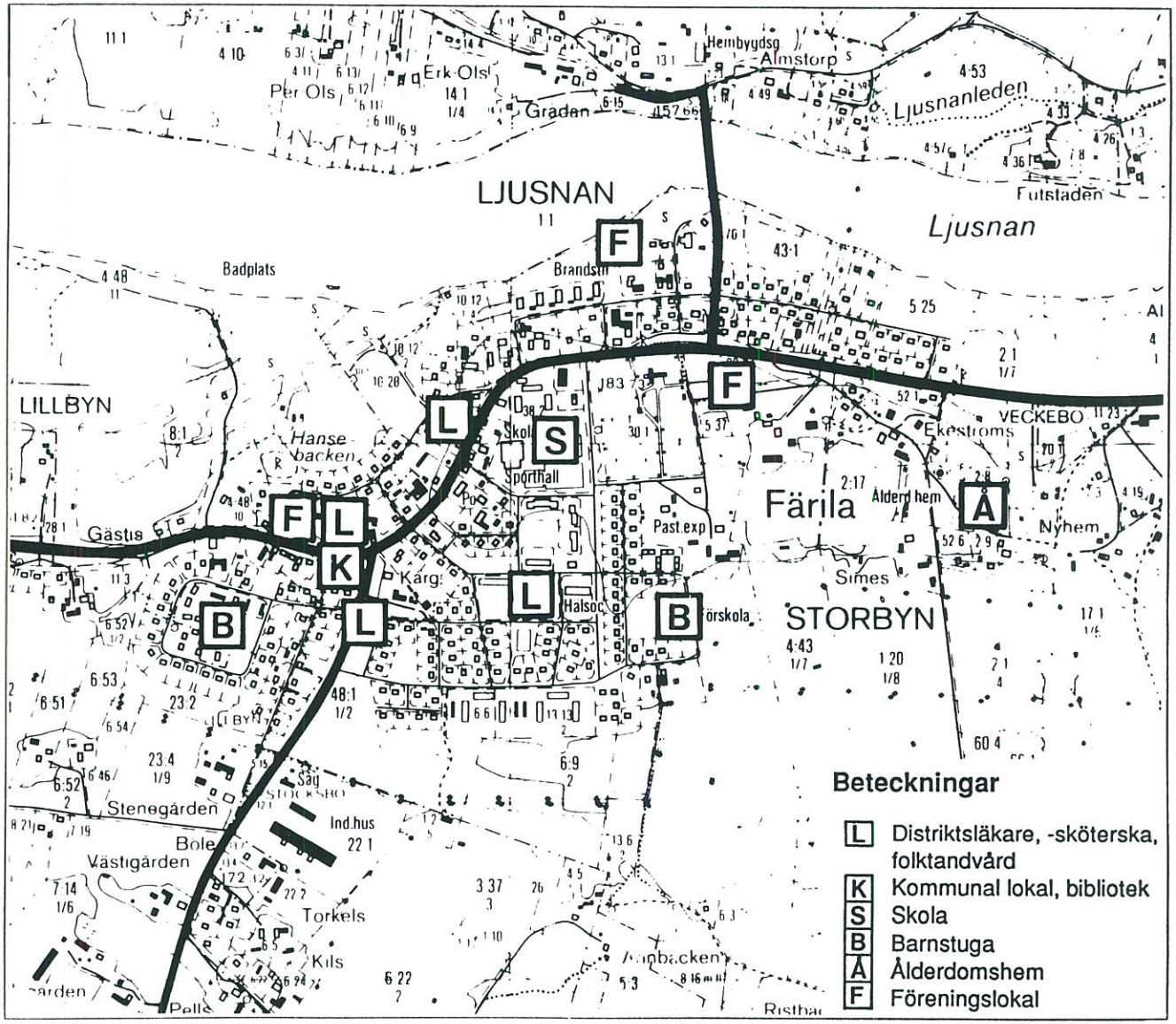

Fig 21. Offentlig service i Färila.

Teknisk försörjning

Vatten

Vattenförsörjningen för såväl Färila som Ygskorset sker från kommunens grundvattenverk i Stocksbo, ca 6 km från Färila samhälle.

Två vattentorn på tillhopa 550 m³ finns i Färila. Vattnets kvalitet är mycket god.

Avlopp

Avloppsreningsverk gemensamt för Färila, Ygskorset och Korskrogen är beläget mellan Färila och Ygskorset.
Verket dimensionerat för 3 000 personer.
Belastningen är idag ca 2 500 personer.

Dagvattenledningar saknas inom stora delar av Färilaområdet.

Avfall

Området nedanför Folkets hus används som snötipp. Hushållsavtall hämtas en gång i veckan i tätorten och fraktas till Lappmyran deponeringsplats.

Övervägande - målsättning

Enligt vattendom finns tillstånd för uttag av 850 kbm vatten per dygn. Det tillåtna uttaget är idag utnyttjat varför någon större reserv ej finns. Vattenuttaget kan vid behov utökas genom ny vattendom samt förstärkning av pumparnas kapacitet.

Avloppskapacitet finns för utökning med ca 500 personer.

Snötippen vid Folkets hus bör flyttas till lämpligare läge.

Nytillkommande bostadsområden bör lokaliseras inom eller i anslutning till verksamhetsområdet för vatten och avlopp.

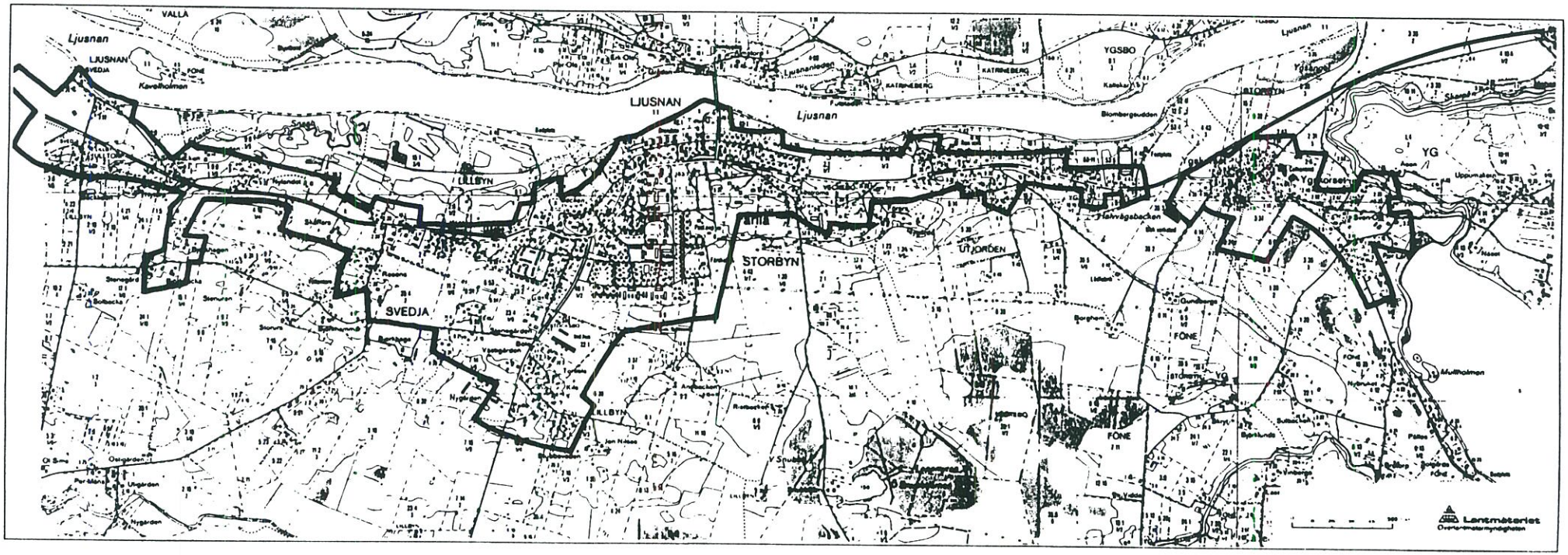

Fig 22. Verksamhetsområde för VA.

5. PLANÖVERVÄGANDEN

Avvägningen mellan de olika allmänna intressena har lett till ett förslag till översiktsplan. Förslaget redovisar dels vilken bebyggelseutveckling som är önskvärd dels hur kommunen avser att mark- och vattenområdena ska användas.

I detta avsnitt förklaras principerna för denna avvägning. I kap 6 redovisas vad som gäller för de olika delområdena.

Bebyggelseutveckling

Den önskvärda bebyggelseutvecklingen redovisas i planen med utgångspunkt i graden av förändring. Den redovisas i fem kategorier:

- Bevarandeområden
- Förändringsområden
- Förtätningsområden
- Nytillkommande områden
- Strategiska områden

Områden som inte redovisats på detta sätt är sådana som kommunen inte aktivt vill förändra.

Bevarandeområden

Områden med bevarandevärden har tagits fram i ett bevarandeprogram, länsmuseet i Gävleborgs län september 1979 reviderad 1981.

Planens bevarandeområden stämmer till största delen med de områden som är avgränsade i bevarandeprogrammet.

Bevarandeområden bör betraktas som bebyggelse som omfattas av PBL 3:12 d v s "Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas".

Med ett bevarande i områdena menas ett aktivt bevarande vilket innebär att kommunen avser att upprätta skyddsbestämmelser för bebyggelsen. Det kan t ex innebära att byggnaders ursprungliga exteriör skyddas. Vid en ombyggnad av förvanskade hus återställs dessa i liknande skick som det ursprungliga. Vidare bör den känsliga landskapsbilden utifrån antikvarisk och miljömässig synpunkt bevaras samt att strandängarna ner mot Ljusnan brukas för att hindra att området förbuskas och växer igen. Kommunen är mycket restriktiv till ny bebyggelse inom områdena. Om lov ändå ges till ny bebyggelse så ställs höga krav på att den anpassas till områdets karaktär.

Kommunen kan i detaljplan eller områdesbestämmelse utfärda skyddsbestämmelser för denna typ av bebyggelse. Om så görs har fastighetsägarna i vissa fall rätt till ersättning av kommunen.

I de områden där det finns en gällande detaljplan kan bygglov i första hand prövas mot den och de generella krav på bevarande av byggnader som lagen ger för förändring av befintliga hus. Krävs starkare skyddsbestämmelser bör områdesbestämmelser upprättas. I de fall detaljplan saknas bör områdesbestämmelser upprättas i området för att säkerställa översiktsplanens syfte.

Förändringsområden

Förändringsområden avser sådana områden där befintlig bebyggelse och markanvändning avses få ett annat innehåll.

Förändringsområdena avser i regel en avsevärd förändring av nuvarande förhållanden och kräver därför ny detaljplan.

Förtätningsområden

Inom Färila tätort finns det vissa möjligheter att förtäta den befintliga bebyggelsen. En förtätning kan både syfta till att skapa nya tomter för bebyggelse men även för att knyta ihop den befintliga bebyggelsen där så behövs, för att skapa en mer sammanhållen miljö. Förtätning innebär dessutom att kommunens investeringar i VA och vägar kan utnyttjas bättre.

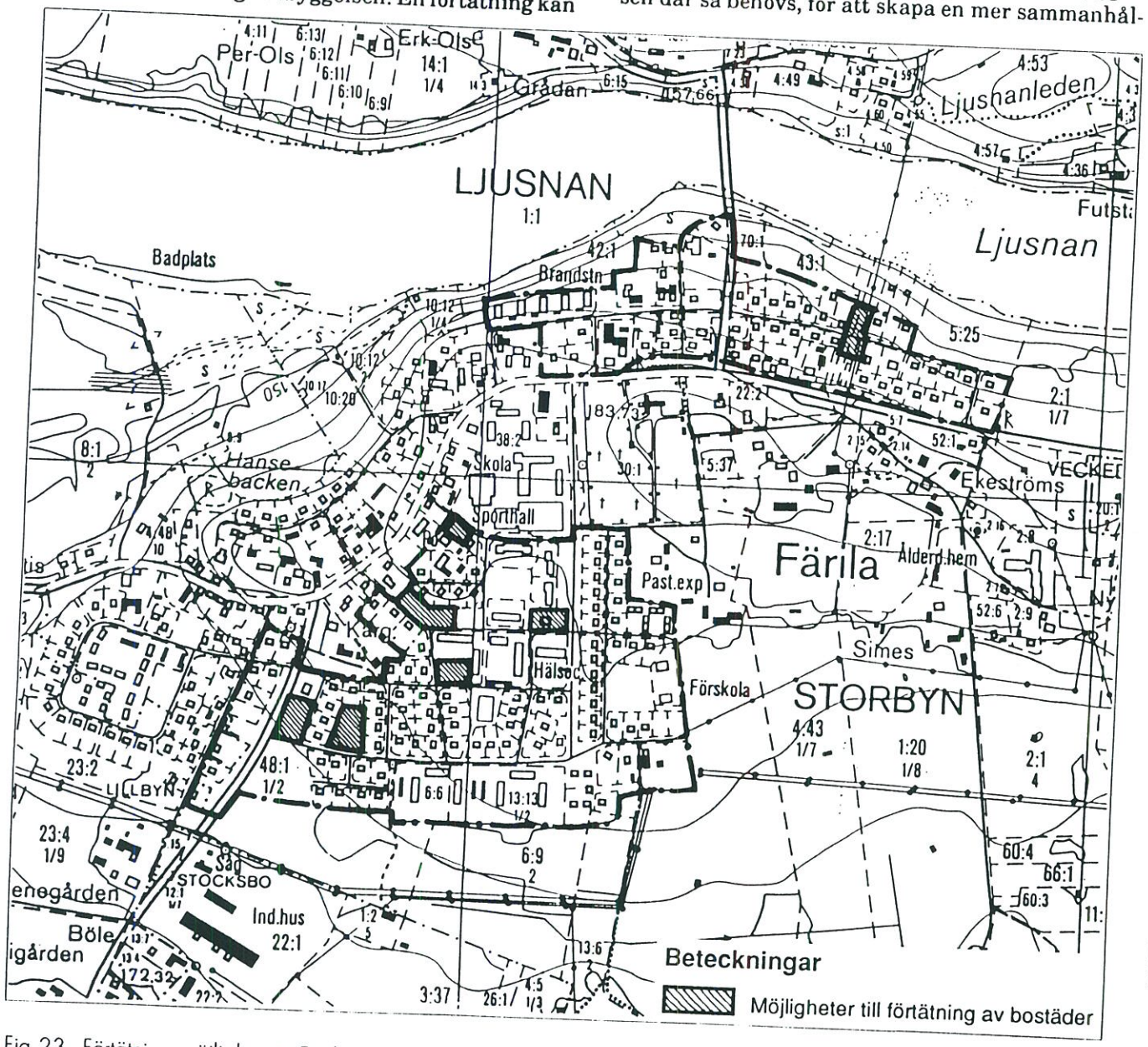

Fig 23. Förtätningsmöjligheter i Färila.

Förtätningsmöjligheterna redovisas grovt på vidstående karta. Förtätning på lucktomter är inte medtaget på kartbilden däremot i siffersammanställningen.

Förtätning har inte föreslagits i områden med dåliga grundläggningsförhållanden, i område som planlagts för daghem eller i närrekreationsområden (skogsparti och fotbollsplan vid daghemmet). Totalt finns det möjligheter att få in ca 30 lägenheter i flerbostadshus och 10 lägenheter i småhus.

Därtill tillkommer ett visst antal småhus vid förtätning i övriga delar av planområdet.

Förtätning kräver i regel ny detaljplan. Arbetet med att ta fram dessa detaljplaner bör dock kunna vara relativt enkelt. Förutsättningarna för enkelt planförfarande (5:28 PBL) är uppfyllda när förändringen stämmer överens med översiktsplanen, har diskuterats i en bredare allmänhet i samband med planer och inga konflikter uppkommit samt att förändringen är av begränsad betydelse.

Nytillkommande områden

För att utreda möjligheterna till att tillgodose behovet av nya bostäder i Färila har ett antal områden studerats. Vidare redovisas områden för kommersiell och industriell verksamhet.

Tänkta nyexploateringsområden för bostäder som studerats är Björkhagen-Svedja, Annbacken, Ristbacken, Långåker, Storbyn, Ekeströms, Nyhem och Nygårds.

Områdena har undersökts med avseende på;

- Yta
- Terräng/befintlig bebyggelse
- Geologi/grundläggningsmöjligheter
- Markägoförhållanden
- Miljö
- Möjligheterna till teknisk försörjning
- Vägar
- Närheten till kommersiell och offentlig service
- Detaljplanesituationen.

Se vidare bilaga 1 där varje område finns redovisat.

Vid en bedömning av områdena enligt ovan befanns Annbacken, Storbyn och Ekeströms vara de områden som är mest lämpade för en utbyggnad under planperioden.

Storbyn och Ekeströms ligger dock inom störningszonen från djurhållning. Prästbostället i Storbyn arrenderas t o m 1993. Det bör vara möjligt att avveckla djurhållningen efter den tidpunkten. Ekeströms har en mycket begränsad djurhållning, sommargrisar och några övriga djur. En djurhållning av mindre omfattning bör kunna accepteras i området utan att komma i konflikt med bostadsbebyggelsen.

Ygskorset är detaljplanelagt och redan färdigt för utbyggnad.

I de nytillkomna områdena är det lämpligt med småhus, radhus och grupphus t ex som Lillbyringens flerbostadshus. Enligt ortens tradition bör bostadsbebyggelsen inte bli högre än två våningar och hållas småskalig.

Enligt teoretiska beräkningar anpassade till orten bör följande bostadsbestånd vara möjligt i respektive område.

Annbacken:	80 småhus
Storbyn:	35 lgh flerbostadshus
Ekeströms:	35 lgh flerbostadshus, 5 småhus
Ygskorset:	20 småhus (detaljplan finns)

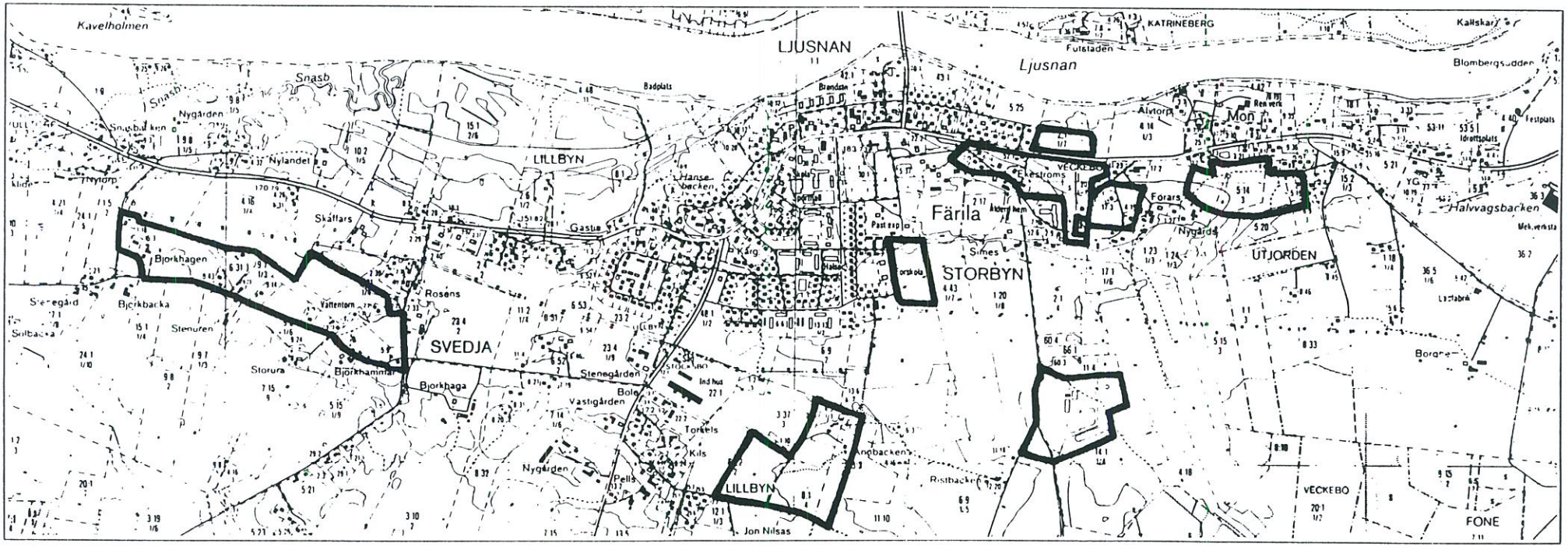

Fig 24. Områden som undersökts som möjliga för bostadsbebyggelse

Strategiska områden

Översiktsplanen blickar framåt 15 år och redovisar den avsedda bebyggelseutvecklingen inom denna period. Hur utvecklingen blir därefter är mycket svårt att göra prognoser för.

Redan idag står det dock klart att vissa områden på sikt kan bli intressanta för bebyggelse, vägar m m. För att reservera dessa för framtiden bör den nuvarande markanvändningen i stort sett få fortsätta och bebyggelsen förbli oförändrad.

Föreslagen bebyggelse

Med de i planen angivna områdena ges möjlighet till 150 lägenheter i flerbostadshus och 115 lägenheter i småhus. Detta tillgodoser väl det behov som räknats fram i kap 2.

En lämplig utbyggnadsordning är följande:

1. Förtätning bör omgående kunna påbörjas. Annbacken bör detaljplaneläggas och iordningställas så att småhus kan börja byggas.

- Ygskorseet är klart för exploatering

2. Ekeströmsområdet bör byggas ut i samband med ombyggnaden av Solgården.

- Storbyområdet bör ske då frågan om arrendegårdens fortsatta verksamet klarats ut.

I nedanstående figur redovisas bostadsbehovet och hur detta tillgodosetts enligt planen.

BEHOV	Flerbostadshus		Småhus	
	Omb	Nyb	Omb	Nyb
Gruppboende	30			
Pensionärslgh	30	40		
Särskilda grupper		20		
Fria marknaden	20	20	30	75
	80	80	30	75

Fig 25. Förväntat behov av bostäder under en 15-års period (se kap 3).

FÖRSLAG		Flerbostadshus		Småhus	
		Omb	Nyb	Omb	Nyb
B1, B2	Förtätning		30		10
C1, C2	Förändring Kårgård + Centrum				50
B10	Tillkommande Ekeströms		35		5
B9	Annbacken				80
B12	Ygskorset				20
B11	Storbyn		35		
			150		115

Fig 26. Föreslagen bostadsbebyggelse i Färila-Ygskorset för en 15-års period d v s år 1987-2002.

Genomförande

Översiktsplanen är vägledande för efterföljande beslut som kan läggas fast genom områdesbestämmelser eller detaljplaner. **Områdesbestämmelser** säkerställer syftet i översiktsplanen och får inte strida mot den. De reglerar ofta endast ett fåtal frågor i ett område.

Detaljplanen kan däremot strida mot översiktsplanen men det bör då motiveras varför den gör det. Detaljplaner ska till skillnad från områdesbestämmelser vara heltäckande i sina avvägningar i en plansituation.

Äldre detaljplaner uppfyller inte alltid dagens planbehov. Ofta saknas några viktiga bestämmelser och sällan beskrivs planens syfte. En tolkning av äldre planer kan i många fall vara svårt. Möjligheten att lämna dispens för bygglov som inte stämmer överens med planen har försvunnit i och med PBLs ikraftträdande. Även relativt nya detaljplaner kan vara svårtolkade, t ex kan nya allmänna intressen föranleda en förändring.

Nedan beskrivs ett arbetssätt för tolkning av planer (översiktliga och detaljerade) vid bygglovprövning som inte direkt följer planen.

När åtgärden inte följer planen bedöms om det innebär avslag, mindre avvikelse eller större avvikelse. Det sistnämnda innebär att en planändring måste ske.

En mindre avvikelse från planen kan göras om det överensstämmer med planens syfte (8:11 PBL). I äldre planer saknas ofta ett tydligt uttalat syfte. I dessa fall skulle översiktsplanens syfte med det aktuella området kunna ge stöd vid tolkningen av detaljplanen och en mindre avvikelse kunna göras om det överensstämmer med ett uttalat syfte i översiktsplanen. Helt ändrad markanvändning bör dock medföra ändrad detaljplan.

En större avvikelse från planen medför att en planändring måste ske. Detta kan göras med normalt eller enkelt planförfarande. För att *enkelt planförfarande* ska kunna användas förutsätts att förslaget är av begränsad betydelse, saknar intresse för allmänheten samt är förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande (5:28 PBL). En genomarbetad översiktsplan ger bra stöd för att använda enkelt planförfarande och därmed en kortare handläggningstid.

Markanvändning

Den önskvärda mark- och vattenanvändningen redovisas i 8 stycken olika kategorier. Kategorierna anger vad områdena huvudsakligen ska användas till. I planförslagets rekommendationer anges vad som i detalj gäller i respektive områden.

Följande kategorier används:

A	INSTITUTIONER
B	BOSTÄDER
C	CENTRUM
I	INDUSTRI
J	KULTURLANDSKAP
N	FRILUFTSLIV/NATURVÅRD
Q	KULTUROMRÅDEN
T	TRAFIKOMRÅDEN

6. PLANFÖRSLAG

I planförslaget konkretiseras kommunens ställningstagande till markanvändning och bebyggelseutveckling för de olika områdena.

Den önskvärda bebyggelseutvecklingen framgår på kartan av hur områdena är mönstrade. Mark- och vattenanvändningen framgår av den bokstav som finns angiven på varje område. Efter bokstaven följer en siffra som hänvisar till den beskrivning och rekommendation som gäller för just det området och som finns angivna i nästa avsnitt.

A Institutioner

A1 Skolan

BESKRIVNING
Området består av Färila skola, simhall, en villa samt livsmedelsaffär. Simhallens parkering är idag för liten. En utbyggnad av handelsändamål på villatomten är möjlig enligt gällande plan.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området föreslås få en i huvudsak oförändrad bebyggelse.

Markanvändning
I anslutning till simhallen kan flera parkeringsplatser anordnas genom en omdisponering av nuvarande markområde för parkering.

Genomförande
En utökning av parkeringsplatsen kan ske enligt gällande plan.

A2 Ålderdomshem

BESKRIVNING
Ålderdomshemmet Solgården har 70 platser.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området föreslås få en i huvudsak oförändrad bebyggelse.

En ombyggnad planeras dock av Solgården till servicehus med lägenheter. Kvar blir då 30 lgh för pensionärer.

B Bostäder

B1 Centrala Färila

BESKRIVNING
I området finns läkarhus och barnstugor samt en stor del av Färilas bostadsbebyggelse. Den största andelen flerbostadshus i Färila ligger inom området.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Inom detta område finns goda möjligheter att åstadkomma en förtätning av den befintliga bebyggelsen.

Genomförande
För området finns sju gällande planer varav en plan (ny barnstuga) har genomförandetid t o m 920630. Vid förtätning i området bör ny detaljplan upprättas för varje objekt som inte stämmer överens med gällande plan.

B2 Norra området

BESKRIVNING
Området består av friliggande småhus, äldre tvåvåningshus längs vägen samt nyare flerbostadshus väster om brandstationen. Inom området finns även Folkets hus samt affärer för livsmedel, en chark och en bensinstation.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
I området kan en viss förtätning ske. Hänsyn måste emellertid tas till att grundläggningsförhållanderna närmast älven är dåliga. En tomt för barnstuga bör reserveras i området.

Genomförande
Gällande sex planer i området saknar genomförandetid. Vid förändringar i området som inte följer gällande planer bör en ny detaljplan upprättas.

B3 Lillbyringen

BESKRIVNING
Lillbyringen består av en- och flerbostadshus samt daghem. Området är så gott som utbyggt enligt plan. Området föreslås få en i huvudsak oförändrad bebyggelse.

REKOMMENDATION
Bebyggelseutveckling
Då grundförhållandena är dåliga i återstående byggbara områden bör en ytterligare utbyggnad inte ske.Området bör vara oförändrat.

Genomförande
Av områdets två gällande planer har en plan genomförandetid t o m 920630.

B4 Västra Lillbyn

BESKRIVNING
Området ligger mellan bensinstationen och Nya Gästis söder om riksvägen, till största delen inom bullerstört område.

REKOMMENDATION
Bebyggelseutveckling
Området bör till största delen förbli oförändrat. Småhusbebyggelse kan tillkomma i områdets östra del. Nya utfarter till Rv 84 bör samordnas med befintlig utfart.

Genomförande
Detaljplan saknas. Ny enstaka bebyggelse prövas vid bygglov.

B5 Kils

BESKRIVNING
Bostadsområdet ligger mellan Industrihuset och Pells gård. Hela området ligger inom 300 m-gränsen från jordbruk med djurhållning och vissa delar ligger inom störningszon från Industrihuset.

REKOMMENDATION
Bebyggelseutveckling
Ny bebyggelse bör i huvudsak inte tillkomma med tanke på störningar från industri och jordbruk. Området bör betraktas som ett oförändrat område.

Genomförande
Området saknar detaljplan.
Ny enstaka bebyggelse prövas vid bygglov.

B6 Mon - Yg

BESKRIVNING
Området breder ut sig längs med Rv 84 från Älvstorpet i väster till idrottsplatsen i öster. Bostadsbebyggelsen ligger utspridd på åkermarken samt i skogssluttningarna. De flesta fastigheterna har en egen utfart till riksvägen. Samtliga hus längs med Rv 84 ligger inom bullerstört område.

Färila reningsverk ligger i nordvästra delen av området. Enligt planverkets rapport 60 del 5, plats för arbete, bör skyddsavstånd normalt vara 200-400 m till bostäder vid nyanläggning av reningsverk (≤ 5000 pe).

Bebyggelseutveckling
Då området ligger inom bullerzon för riksväg 84, utfarter är svåra att åstadkomma på trafiksäkert sätt och delar av området ligger inom störningszonen från reningsverket bör ny bebyggelse i huvudsak inte tillkomma i området.

Området bör betraktas som ett oförändrat område.

Genomförande
Västra delen av området har två gällande planer som saknar genomförandetid. Ny enstaka bebyggelse prövas vid bygglov.

B7 Ygskorset

BESKRIVNING
Området innehåller merparten av bostadsbebyggelsen i Ygskorset samt en servicebutik för livsmedel.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
En viss förtätning av småhus kan ske i området. Möjligheten att förlägga en barnstuga i området bör utredas. Hänsyn bör tas till skyddsavstånd för industrier. Se vidare I1-området.

Genomförande
Området saknar detaljplan. Ny enstaka bebyggelse prövas vid bygglov. Vid en barnstugeutbyggnad bör detaljplan upprättas.

B8 Södra Ygskorset

BESKRIVNING
I anslutning till området finns den bästa åkermarken inom planområdet. Bebyggelsen består av småhus byggda längs med vägarna.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelse
Ny bebyggelse bör i huvudsak inte tillkomma i området.Området bör betraktas som ett oförändrat område.

Genomförande
Området saknar detaljplan. Ny enstaka bebyggelse prövas vid bygglov.

B9 Annbacken

Beskrivning
Annbacken är idag en skogsbevuxen kulle samt åkermark söder om Färila tätort.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området är ett nytillkommande område och bör bebyggas med friliggande småhus.

Markanvändning
Trafikförsörjning till området kan ske via befintliga vägar. En gång- och cykelväg bör anläggas med anslutning till Kyrkovägens förlängning. Detta för att förbättra avstånd till service.

Genomförande
Detaljplan bör upprättas för området.

B10 Ekeströms Nytillkommande

BESKRIVNING
Ekeströmsområdet är idag delvis bebyggt med småhus och ekonomibyggnader i sin västra del. I den östra delen består området av skogsmark samt åker.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området bör bebyggas med radhus och flerbostadshus på åkermarken samt friliggande småhus uppe i skogen. Bullerskydd bör uppföras vid nyexploatering i området. Närheten till servicehuset gör att området lämpar sig för en bebyggelse med insprängda servicelägenheter. Området kan även inrymma en barnstuga.

Genomförande
Västra delen av området har två gällande planer som saknar genomförandetid. Detaljplan bör upprättas för området.

B11 Storbyn

Beskrivning
Området ligger i anslutning till Prästbostället som har jordbruk med djurhållning. Jordbruksdriften stör omgivande bebyggelse. Prästboställets arrendeavtal går ut 1993.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området är ett nytillkommande område och bör bebyggas med flerbostadshus. En relativt hög andel av bostäderna bör anpassas så att de lämpar sig för boende även för rörelsehindrade t ex ålderspensionärer.

Området ligger inom ett område som är känsligt ur kulturhistorisk synvinkel. Bebyggelsen bör därför anpassas med hänsyn till de kulturhistoriska värderna.

Markanvändning
Ny bostadsbebyggelse i området förutsätter att jordbruket med djurhållning vid Prästbostället avvecklas på sikt.

Genomförande
Området saknar detaljplan. En sådan bör upprättas.

B12 Ygkorset

BESKRIVNING
Området är detaljplanelagt för bostadsbebyggelse men har hittills inte kommit att bebyggas. Det är beläget söder om den befintliga bebyggelsen i Ygskorset. Tillfart till området ska enligt planen ske både från öster och väster, endast den östra tillfarten ansluter idag till befintlig väg vid verkstad. Den västra tillfarten är ännu inte utklarad.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området är ett område för nytillkommande bebyggelse. Det kan göras attraktivare genom att den västra infarten klaras ut. Se vidare T1-område.

Genomförande
Gällande detaljplan har genomförandetid till 920630.

B13 Nygårds

BESKRIVNING
Området är idag en tallskogsbevuxen kulle. Områdets västra del ligger inom störningsområde från jordbruksföretag.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området utgör ett strategiskt område för Färilas framtida utbyggnad. Åtgärder som försvårar en framtida bostadsbebyggelse bör undvikas.

Genomförande
Detaljplan bör upprättas vid utbyggnad.

B14 Björkhagen-Svedja

BESKRIVNING
Området består idag av främst skogsmark samt ett 10-tal bostadshus och ett av Färilas två vattentorn.

Bebyggelseutveckling
Området utgör ett strategiskt område för Färilas framtida utbyggnad. Åtgärder som försvårar en framtida utbyggnad av området för bostadsändamål bör undvikas.

Genomförande
Detaljplan bör upprättas vid utbyggnad

C Centrum

C1 Centrumområdet

BESKRIVNING
Bebyggelsen längs Rv 84 är splittrad med äldre tvåvåningshus, nya enplanshus, obebyggda tomter och nedgångna växthus, skjul mm. Delins har behov av att expandera. En upprustning av Läkarhuset pågår. Trafiksituationen är problematisk med oklara gränser mellan väg och parkering/infarter. Det finns ett behov av parkeringsplatser i centrala Färila.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området är ett förändringsområde. Det bör utvecklas så att bebyggelsen i större utsträckning än idag upplevs som en helhet. Det glapp som finns mellan Lillbybacken och den övriga bebyggelsen norr om Rv 84 bör byggas igen, förslagsvis med någon form av kommersiell service. I anslutning till detta bör det skapas nya parkeringsmöjligheter.

I områdets norra del finns det möjligheter att skapa ett torg. Till detta bör utnyttjas kommunens obebyggda tomt (10:20). Torget kan med detta läge erbjuda en vid utsikt över Ljusnan, och är ett lämpligt läge att anordna gång och cykelväg ner till rekreationsområdet vid badplatsen.

En viss utbyggnad kan ske på lucktomter i området.

Markanvändning
Riksväg 84 bör rustas upp så att ett trafiksäkert, funktionellt och enhetligt gaturum bildas. Parkeringsbehovet bör tillgodoses.

Genomförande
Gällande fem planer i området saknar genomförandetid.

En detaljplan bör upprättas för utbyggnad i glappet mellan järnaffären och Dehlins. Ett torg på den kommunala tomten kan byggas ut enligt gällande plan (parkmark). Det kan betraktas som mindre avvikelse från detaljplanen enligt syftet i denna plan att ett torg bör tillkomma på den tomten.

Bostadsbebyggelse kan tillkomma på lucktomter enligt gällande plan.

En upprustning av riksvägen bör detaljplaneläggas så att tänkt användning och utformning läggs fast med bestämmelser.

C2 Kårgården

BESKRIVNING
Kårgården omfattar en jordbruksfastighet samt busstationen. Någon djurhållning finns inte längre på gården. Grundförhållande består av tjälfarlig lerjord. VA och dagvatten finns i anslutning till området.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området är ett förändringsområde och det har ett centralt läge i tätorten. En utveckling av den kommersiella servicen så som föreslås i Centrumområdet ökar dess attraktivitet. För att bäst dra nytta av det centrala läget bör området bebyggas med flerbostadshus. Husen bör anpassas till den övriga bebyggelsemiljön vad gäller bl a våningshöjd och utförande. Husen bör innehålla ett relativt stort antal servicelägenheter för gamla och handikappade.

Genomförande
Gällande plan i området saknar genomförandetid.
En ny detaljplan bör upprättas.

I Industri

I1 Cementindustri

BESKRIVNING
AB Färila Element är beläget inom området. Industrietableringen är av gammalt datum. Redan före år 1953 fanns industriell verksamhet på tomten. Verksamheten har därefter utökats kraftigt utan någon planmässig prövning. Utbyggnader av aktuell industrityp ska prövas enligt miljöskyddslagen.

En så tung industriell verksamhet som en cementvarufabrik innebär betydande omgivningsstörningar av damm och buller inte minst av att trafiken till och inom en sådan kan vara omfattande. I statens planverks rapport: Plats för arbete, rapport 60:5, nämns skyddsavstånd på 300 m till bostäder vid nylokalisering av cementindustrier. Enligt råd från länsstyrelsens naturvårdsenhet bör buller från verksamheten inklusive transporter inom området inte överstiga 55 dBA dagtid, 45 dBA kvällar och helger samt 40 dBA nattid vid omgivande bebyggelse.

Norra delen av området är delvis utnyttjat av mindre verksamheter och upplag.

Grundförhållandet i området är sandmo. Va-ledningar går att anordna i anslutning till området.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området är ett förändringsområde och ger utrymme för ytterligare verksamheter norröver mot Rv 84.

Markanvändning
Det är viktigt att spara skyddszoner av skog gentemot vägar, bostadsbebyggelse och Skarpån (ekologiskt känsligt område). Området bör anslutas till riksvägen via den nordöstra tillfarten.

Genomförande
En detaljplan som bland annat reder ut skyddszoner och väganslutning till området bör upprättas innan vidare utbyggnad tillkommer.

I2 Ygkorsets industriområde

BESKRIVNING
För området finns det ett förslag till dispositionsplan som anger hur industri kan etableras inom området

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området är ett förändringsområde. Industrietablering bör ske i området bakom och sydöst om EXTEs nuvarande anläggning.

Genomförande
Området saknar detaljplan. Vid en nyetablering i området bör detaljplan upprättas.

I3 Industrihuset

BESKRIVNING
I området ligger Färila Industrihus. Norr om huset ligger sågen och söder om det ligger det före detta snickeriet. Inriktning på verksamheterna i området är hantering av trävaror samt åkeri- och omlastningscentral. Områder är en källa till viss bullerstörning och enligt miljövårdsplanen sker en del utsläpp av spillolja i marken på grund av fordonstvätt utomhus.

Enligt planverkets rapport 60 del 5 bör åkeriverksamhet och trähantering, vid nyetablering hålla ett skyddsområde till bostäder på 100-200 m.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Ytterligare ny bebyggelse bör inte tillkomma i området. Det bör betraktas som ett oförändrat område.

Markanvändning
Skyddsplanteringar bör anläggas mot bostadsområdena.

J Kulturlandskap

J1 Kulturlandskap

BESKRIVNING
Färila är omgiven av jordbruksmark som tillsammans med bebyggelsen utgör ett kulturlandskap. I landskapet förekommer även vissa skogsklädda höjder och skogspartier.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Det är ett allmänt intresse att jordbruket inte hindras genom en olämplig lokalisering av bebyggelse. I huvudsak bör ingen ny bebyggelse tillkomma, förutom i anslutning till jordbruksenheterna.

Markanvändning
I kulturlandskapet ska marken huvudsakligen användas för de areella näringarna och till bebyggelse som därtill hör.

Åkermark bör inte tas i anspråk för bebyggels utom i särskilda fall. Grustäkter, utom för husbehov, bör undvikas inom områdena av landskapsbildsskäl.

J2 Skyddsområden

BESKRIVNING
Områdena består av jordsbruks- och skogsmark.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Ingen bebyggelse bör tillkomma i områdena.

Markanvändning
Områden är avsatta som skyddsområden mellan bostadsbebyggelse och industri. Pågående markanvändning kan fortgå.

N Friluftsliv/Naturvård

N1 Henriksfors

BESKRIVNING
Henriksfors ligger inom område av riksintresse för naturvården. Längs Ljusnan råder 200 m strandskydd. Området är idag populärt för sitt fiske. I anslutning till forsen finns en stor stenkista som härrör sig från tiden då timmer flottades nedför Ljusnan. Vid forsen finns också några äldre flottningsstugor som vittnar om denna epok. Avstånd till närmaste kommunala va-ledning är i Ygskorset, ca 1000 meter.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Områdets natursköna läge gör att den lämpar sig för en fiskecamp-campingplats. Vid utformningen av campingplatsen bör hänsyn tas till områdets naturskönhet. Bebyggelse och uppställningsplatser bör utformas så att de inte stör friluftslivet eller upplevelsen av älvlandskapet. Möjlighet till enskild vaanläggning bör undersökas.

Markanvändning
Längs Rv 84 bör ett skyddsområde bevaras som skog för att minska bullernivån i området.

Genomförande
Detaljplan bör upprättas för området.

N2 Ygsänget

BESKRIVNING
Ygsänget ligger inom område av riksintresse för naturvården. Längs Ljusnan råder strandskydd på 200 m. Området består av skogsmark och vattenområden och är ekologiskt känsligt. Tre avstyckade bostadsfastigheter finns i området.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Ingen ytterligare bebyggelse bör tillkomma i området.

Markanvändning
Området bör användas som strövområde. Åtgärder som försvårar en sådan användning bör undvikas. En förbindelseled bör anordnas mellan festplatsområdet och campingområdet.

Genomförande
Avtal för att kunna anordna en förbindelsled bör komma till stånd.

N3 Ny idrottsplats

BESKRIVNING
Området ligger norr om riksvägen i anslutning till festplatsen. En samfällighet nyttjas som grustäkt.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Ingen bebyggelse bör tillkomma i området.

Markanvändning
Området utgör ett område för utbyggnad av idrottsplatsen. Åtgärder som försvårar en sådan användning bör undvikas. Området bär anslutas till riksväg 84 via ny väganslutning vid Ygskorset, se vidare T1-området.

Genomförande
För att säkerställa en utbyggnad i framtiden kan områdesbestämmelser upprättas som anger markanvändning och utformning.

N4 Idrottsplats

BESKRIVNING
Området består av löparbanor, två fotbollsplaner (gräs och grus), festplats samt övernattningsstugor. Längs Ljusnan råder strandskydd på 200 m.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Ingen ytterligare bebyggelse bör tillkomma i området, förutom sådan som tillhör idrottsplatsens behov.

Markanvändning
Området bör användas för idrottsaktiviteter och i samband med festarrangemang. Idrottsplatsen bör får en ny väganslutning till Rv 84, se vidare T1-område.

N5 Rekreation Annbacken

BESKRIVNING
Området omfattar skogspartiet öster om exploateringsområdet i Annbacken. Området används bland annat som lekområde av daghemmet vid Annbacksvägen.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Ingen ytterligar bebyggelse bör tillkomma i området.

Markanvändning
Området bör behållas som rekreationsområde med möjligheter för lek och motion. Åtgärder som försvårar sådan användning bör undvikas.

N6 Hansbacken och badplatsen

BESKRIVNING
Området ligger inom område av riksintresse för naturvården. Inom de delar av området som saknar detaljplan råder strandskydd på 200 m. Området fungerar som strövområde för Färila tätort och innehåller dels Hansbacken med en fast fornlämning dels strandängarna och badplatsen.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelsutveckling
Ingen ytterligare bebyggelse bör tillkomma i området.

Markanvändning
Området bör bevaras som närströvområde. Åtgärder som försvårar sådan användning bör undvikas. Området bör brukas för att förhindra att det förbuskas och växer igen.

Gång och cykelväg bör anordnas till badplatsen dels från Lillbyringen via befintlig väg dels från centrum via den kommunalägda tomten (10:20).

Genomförande
För området kan en skötselplan upprättas.

N7 Södra älvstranden

BESKRIVNING
Området omfattar södra älvstranden från Mångs-Pers gård till idrottsplatsen. Det ligger inom område av riksintresse för naturvården samt är ekologiskt känsligt. Skredrisk föreligger i delar av området. Strandskydd råder 200 m från stranden i de delar som inte har detaljplan.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Inom området bör ingen ytterligare bebyggelse tillkomma.

Markanvändning
Området bör bevaras som närströvområde. Åtgärder som försvårar en sådan användning bör undvikas.

Q Kulturområden

Q1 Lillbybacken

BESKRIVNING
Lillbybacken består av äldre, välbevarad tvåvåningsbebyggelse. Husen tillkom under det sena 1800-talet då affärshus växte upp kring vägen. Till skillnad mot den övriga affärsbebyggelsen i Färila så ligger husen här i nära anslutning till vägen. I anslutning till den bebyggelsen ligger Gästis värdshus. Mellan affärerna och Gästis ligger kommunens förrådsbyggnad. På höjden intill Hansbacken finns ett med torn försett bönhus från år 1910.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området utgör ett bevarandeområde. Byggnader med ursprungliga exteriörer är få varför det är särskilt viktigt att dessa skyddas. Några byggnader kan vid ombyggnad återställas i ursprungligt skick. Bebyggelsen bör utformas med stor hänsyn till områdets kulturhistoriska värden. Nybebyggelse bör i huvudsak inte tillkomma inom området. En utbyggnad av Gästis är möjlig. Tillfarten till värdshuset bör flyttas österut så att en trafiksäkrare anslutning skapas.

Markanvändning
Tomten med kommunens förråd bör på sikt få annan markanvändning.

Genomförande
Gällande fyra planer i området saknar genomförandetid. En utbyggnad av Gästis bör regleras med detaljplan.

Området bör betraktas som ett område enligt 3:12 PBL, "Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.

Q2 Storbyn

BESKRIVNING
Området är belägen på kanten av den ås som den centrala delen av tätorten ligger på. Norr om bebyggelsen sluttar landskapet brant ned mot Ljusnan. Bebyggelsen ligger tätt in på och består av fyra fd jordbruksfastigheter. Gårdarna har troligen legat här sen före storskiftet 1820. Bebyggelsen är väl bevarad med byggnader av högt kulturhistoriskt värde. I anslutning till gården Mångs-Per har uppförts ett gatukök som inte ansluter till områdets historiska karaktär.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området utgör ett bevarandeområde och bör bevaras genom aktiva insatser från kommunen. Möjligheterna att flytta gatuköket bör undersökas. Husfaser som inte ansluter till områdets kulturhistoriska karaktär bör på sikt anpassas till miljön.

Ny bebyggelse bör inte tillkomma i området.

Markanvändning
Markområdet på sluttningen mot älven bör bevaras som närströvområde.

Genomförande
Gällande tre planer i området saknar genomförandetid och bestämmelser av bevarandekaraktär. Området bör betraktas som ett område enligt 3:12 PBL. Se vidare Q1-området.

Området kan regleras med områdesbestämmelser av bevarandekaraktär. Nuvarande detaljplaner får då upphävas.

Q3 Kyrkan

BESKRIVNING
Kyrkplatsen är belägen på en ryggås, mitt i den nuvarande kyrkbyn. Nedanför kyrkbacken finns åtta små timrade kyrkstallar. Runt kyrkan finns ytterligare byggnader som hör samman med den kyrkliga verksamheten den gamla skolan, församlingshuset (som också varit skola) och prästgården. Strax intill ligger prästbostället samt pastorsexpeditionen.

I området finns även ett antal jordbruksfastigheter. Gårdarnas åkermark tränger här in i tätbebyggelsen.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Området utgör ett bevarandeområde.
Den känsliga landskapsbilden, med många äldre byggnader av ursprunglig karaktär bör bevaras. Ny bebyggelse bör inte tillkomma.

Markanvändning
Det är väsentligt att åkermarken brukas och att området lämnas obebyggt och fritt från nya vägar.

Genomförande
Norra delen av området har tre gällande planer som saknar genomförandetid.

Området bör betraktas som ett område enligt 3:12 PBL. Se vidare Q1-området.

Områdesbestämmelser som gäller bevarandefrågor och markanvändning bör antas. I bestämmelserna bör även bygglovplikt för jordbrukets ekonomibyggnader införas.

Q4 Begravningsplats

BESKRIVNING
Området består av åkermark i nära anslutning till befintlig begravningsplats. Det används idag för en jordvärmeanläggning.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Bebyggelse bör inte tillkomma i området.

Markanvändning
Marken utgör en reserv för framtida begravningsplats (strategiskt område). Området kan till dess det ska utnyttjas för begravning användas för tillfälliga anläggningar.

Genomförande
Markområdet kan säkerställas genom områdesbestämmelser där markanvändningen regleras.

Detaljplan bör upprättas när begravningsplatsen ska byggas ut.

T Trafik

T1 Väganslutning vid Ygkorset

BESKRIVNING
Området består av väg, skogsmark och två tomter varav den ena är bebyggd med ett bostadshus. En förfrågan finns om att få uppföra bensinstation och servicebutik i anslutning till infarten.

REKOMMENDATIONER
Bebyggelseutveckling
Bensinstation och butik bör kunna lokaliseras vid en ny infart till samhället.

Markanvändning
En ny väganslutning från nyexploateringsområdet till Rv 84 bör byggas så att området får en bra vägförbindelse.

Genomförande
Området saknar detaljplan, en sådan bör upprättas.

T2 Långåkrarna

BESKRIVNING

Området består av jordbruksmark. Från området erbjuds utsikt över älven vilket få övriga ställen längs riksvägen kan göra. Platsen kan bli en attraktiv punkt att stanna på för förbipasserande turister. Grundförhållanden är i huvudsak sand och älvsediment. Området ligger inom verksamhetsområde för kommunalt va och väganslutning kan ske direkt till Rv 84.

REKOMMENDATIONER

Bebyggelseutveckling

Området utgör ett nytillkommande område och ter sig lämpligt att använda för kiosk och mindre restaurangverksamhet samt bensinstationer.

Genomförande

En detaljplan bör upprättas.

T3 Förbifart för riksvägen

BESKRIVNING

Områdena är av strategisk betydelse för en eventuell förbifart för riksvägen runt Färila.

REKOMMENDATIONER

BEBYGGELSEUTVECKLING

Ny bebyggelse som kan hindra en eventuell framtida utbyggnad av genomfarten bör inte tillåtas.

Markanvändning

Den pågående markanvändningen kan fortsätta tills dess en eventuell förbifart aktualiseras.